

REZUMAT

ATITUDINEA FAȚĂ DE ȘCOALĂ A ELEVILOR DIN ZONA
GIURGIU CARE STUDIAZĂ UN INSTRUMENT MUZICAL,
COMPARATIV CU CEI CARE NU STUDIAZĂ,
ÎN ANUL ȘCOLAR 2017-2018

de

Cristina Cătălina Hangu

Coordonator principal: Victor Andres Korniejczuk

REZUMATUL TEZEI DE MASTER

Universitatea Montemorelos

Facultatea de Educație

Titlul: ATITUDINEA FAȚĂ DE ȘCOALĂ A ELEVILOR DIN ZONA GIURGIU CARE STUDIAZĂ UN INSTRUMENT MUZICAL COMPARATIV CU CEI CARE NU STUDIAZĂ, ÎN ANUL ȘCOLAR 2017-2018

Cercetător: Hangu Cristina Cătălina

Coordonator: Victor Korniejczuk, Doctor în Educație

Data: Noiembrie 2020

Problema

Lucrarea de față și-a propus să cerceteze dacă există o diferență semnificativă între atitudinea față de școală a elevilor care studiază un instrument muzical și a celor care nu studiază un instrument muzical, în rândul elevilor din zona Giurgiu în anul școlar 2017-2018.

Metodologia

În vederea stabilirii existenței unei relații semnificative între variabilele studiate, elevilor participanți la studiu, în număr de 110, li s-a cerut să completeze chestionarul pentru evaluarea atitudinii față de școală: School Attitude Assessment Survey-Revised. Analiza folosită pentru aceste date a proba t pentru eșantioane independente.

Rezultate

În urma aplicării chestionarelor și a efectuării analizei statistice, s-a constatat că există o diferență semnificativă în atitudinea față de școală a copiilor care studiază un instrument muzical față de cei care nu studiază, în rândul elevilor din zona Giurgiu, în anul școlar 2017-2018.

Concluzii

Se constată că muzica are un impact benefic asupra copiilor, elevii din zona Giurgiu care studiază un instrument muzical având o atitudine pozitivă față de școală, comparativ cu elevii care nu studiază un instrument muzical, în anul școlar 2017-2018.

Universidad de Montemorelos

Facultad de Educación

ATITUDINEA FAȚĂ DE ȘCOALĂ A ELEVILOR DIN ZONA
GIURGIU CARE STUDIAZĂ UN INSTRUMENT MUZICAL,
COMPARATIV CU CEI CARE NU STUDIAZĂ,
ÎN ANUL ȘCOLAR 2017-2018

Teză
prezentată ca cerință parțială
pentru obținerea titlului de
Master în Educație

de

Cristina Cătălina Hangu

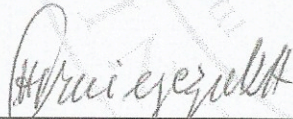
Noiembrie 2020

ATITUDINEA FAȚĂ DE ȘCOALĂ A ELEVILOR DIN ZONAGIURGIU
CARE STUDIAZĂ UN INSTRUMENT MUZICAL, COMPARATIV
CU CEI CARE NU STUDIAZĂ, ÎN ANUL ȘCOLAR
2017-2018

Tesis
presentada en cumplimiento parcial
de los requisitos para el título de
Maestría en Educación

por
Cristina - Catalina Hangu

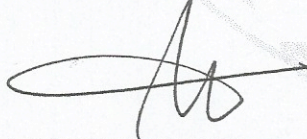
APROBADA POR LA COMISIÓN:

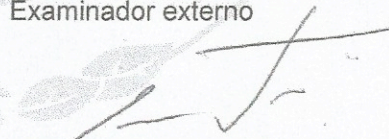
Aesor principal: Dr. Victor Korniejczuk

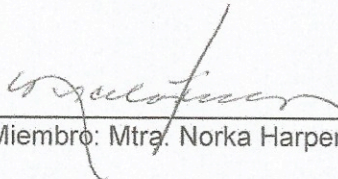
Mtro. Ciprian Mohorea,
Examinador externo

Miembro: Dra. Maria Goga

Dr. Ramón Andrés Díaz Valladares,
Director de Posgrado e Investigación

Miembro: Mtra. Norka Harper de Castillo

18 de noviembre de 2020
Fecha de aprobación

CUPRINS

LISTA TABELELOR	vi
Capitolul	
I. NATURA ȘI DIMENSIUNILE PROBLEMEI	1
Antecedentele problemei.....	1
Definirea problemei	2
Prezentarea problemei	2
Ipoteza de cercetare	3
Obiectivele studiului	3
Argumentul studiului	4
Perspectiva creștină	5
Conexiuni ale cercetării cu Biblia și scrierile lui Ellen White	6
Definirea termenilor	9
Limitări	10
Delimitări	10
II. REVIZUIREA LITERATURII DE SPECIALITATE	12
Muzica – limbaj universal	12
Impactul muzicii asupra creierului	13
Impactul muzicii asupra feteșilor și a nou-născuților	16
Impactul muzicii asupra copiilor cu nevoi speciale	18
Impactul muzicii asupra organismului uman	20
Influența muzicii în dezvoltarea personalității	22
Impactul studierii unui instrument muzical asupra copiilor	24
Influența mediului familial în dezvoltarea muzicală a copiilor	27
Atitudinea față de școală a elevilor	28
Atitudinea față de școală a elevilor care studiază un instrument muzical	29
III. METODELE DE CERCETARE	32
Introducere	32
Tip de cercetare	32
Populația și eșantionul	33
Descrierea instrumentului	33
Descrierea instrumentului	34
Colectarea datelor	35
Ipoteza de nul	35

Analiza datelor	36
IV. PREZENTAREA REZULTATELOR	38
Introducere	38
Descrierea eșantionului	38
Clasa din care fac parte respondenții	38
Vârsta respondenților	39
Sexul participanților	40
Statutul familial al respondenților	40
Studii de muzică	40
Validarea și fiabilitatea instrumentului	41
Descrierea variabilelor studiului	42
Importanța acordată ținutelor și obiectivelor	43
Atitudinea față de profesori și colegi	44
Atitudinea față de școală	44
Autopercepția academică	44
Motivație și autoreglementare	44
Testarea ipotezei	45
Alte analize	47
Atitudinea față de școală în raport cu statutul familial recunoscut	47
Atitudinea față de școală în raport cu sexul respondenților	48
V. REZUMAT, OBSERVAȚII, DISCUȚII, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI ..	49
Rezumat	49
Observații și discuții	52
Avantajele cântatului la instrument	54
Concluzii	56
Recomandări	58
Anexe	
A. CHESTIONARUL DE EVALUARE A ATITUDINII FAȚĂ DE ȘCOALĂ	61
B. OPERAȚIONALIZAREA VARIABILELOR STUDIULUI	64
C. OPERAȚIONALIZAREA VARIABILELOR DEMOGRAFICE	66
D. VALIDAREA ȘI FIABILITATEA INSTRUMENTULUI	68
E. STATISTICA DESCRIPTIVĂ A VARIABILELOR LUATE ÎN STUDIU	72
F. PROBAREA IPOTEZEI	75

G. ALTE ANALIZE: EFECTELE VARIABILEI DEMOGRAFICE	78
REFERINȚE	82

LISTA TABELELOR

1. Operaționalizarea ipotezei	37
2. Distribuția eșantionului pe clase	39
3. Distribuția eșantionului pe vârste	39
4. Distribuția eșantionului după statutul familial	40
5. Coeficientul alpha de Cronbach pentru Chestionarul Atitudinii față de Școală	41
6. Analiza descriptivă pentru atitudinea generală față de școală și subscalele acesteia	43
7. Media atitudinii generale față de școală pentru cele două grupuri	46

CAPITOLUL I

NATURA ȘI DIMENSIUNILE PROBLEMEI

Antecedentele problemei

Manifestare a frumosului artistic, muzica a fost considerată dintotdeauna un mijloc esențial de cultivare spirituală a omului, de desăvârșire a unei personalități echilibrate, armonioase, însoțind omul în viața sa intimă, psihologică, religioasă, morală, civică sau socială (Vasile, 2004).

Muzica influențează stima de sine și aspirațiile oamenilor. Poate îmbunătăți comportamentul și abilitățile sociale, alfabetizarea și limbajul (Henley, 2011). Muzica are o putere de formare a caracterului și, prin urmare, ar trebui introdusă în educația celor mici (Aristotel). „Muzica este o lege morală. Dă suflet universului, aripi minții și viață la tot... Fără muzică, viața ar fi o eroare” (Platon).

Există numeroase studii făcute în ultimii ani pe tema dezvoltării abilităților și a deprinderilor copiilor. Cu toate acestea cunoaștem puțin despre efectele activităților extrașcolare muzicale instrumentale ale copiilor, asupra dezvoltării lor cognitive sau ale personalității lor. Tot mai multe cercetări au arătat că muzica aduce beneficii și în alte domenii nonmuzicale, stimulând dezvoltarea abilităților cognitive, a notelor de la școală, a personalității, a folosirii timpului și a ambiției, audierea muzicii ajutându-i pe elevi să treacă peste stres, să se relaxeze, astfel rezultând notele mai mari la școală (Cabanac et al., 2013).

Efectele principale ale instruirii muzicale sunt de natură personală, intelectuală și socială,

cu impact puternic asupra calității de învățare, a dezvoltării limbajului, al coeficientului de inteligență, al abilităților matematice și lingvistice, asupra creativității și coordonării motrice fine, a sensibilității, al lucrului în echipă și al socializării, dacă experiența muzicală este făcută din plăcere (Hallam, 2010).

În acest capitol voi formula problema pe care dorec să o analizez, ipoteza, obiectivul și justificarea studiului, voi stabili importanța acestuia iar în final voi prezenta presupuzițiile, limitările și delimitările cercetării de față.

Definirea problemei

Întrebarea fundamentală din această cercetare este următoarea: în ce fel influențează studiul unui instrument muzical atitudinea față de școală a elevilor, în ce măsură muzica are un impact asupra organismului uman?

Prezentarea problemei

Atitudinea față de școală a copiilor care au beneficiat încă de timpuriu de un mediu propice dezvoltării pe latura muzicală, este un domeniu nou de cercetare, dar cu o perspectivă pozitivă a rezultatelor, știut fiind faptul că studiul unui instrument muzical are efecte benefice în dezvoltarea lor ulterioară, în multe domenii ale vieții. Astfel, datorită faptului că în dreptul copiilor care studiază un instrument muzical se constată îmbunătățirea concentrării, a memoriei și a inteligenței creative, ea trezindu-le emoții și sentimente care îi determină să acționeze pozitiv, contribuind la formarea receptivității față de frumos, dezvoltându-le capacitatea de a aprecia valorile morale și religioase, învățându-i să aleagă și să prețuiască binele, cercetarea de față caută să observe în ce măsură interpretarea la un instrument muzical are impact asupra autopercepției academice, a atitudinii față de profesori și colegi, a importanței acordate ținutelor, a motivației, a atitudinii față de școală a elevului în general, în vederea eficientizării procesului

instructiv-educativ și a dezvoltării cognitive, emoționale, psihice, spirituale, intelectuale și sociale a copiilor.

Prezentul studiu este unul de câmp, descriptiv și corelațional care își propune să exploreze legătura dintre atitudinea față de școală a copiilor care studiază un instrument muzical și cei care nu studiază un instrument muzical. În acest sens, problema cercetată va fi aceasta: există o relație semnificativă între atitudinea față de școală a elevilor Școlii de Muzică care studiază un instrument muzical și cei ai Școlii Gimnaziale care nu studiază un instrument muzical, din județul Giurgiu, în anul școlar 2017-2018?

Ipoteza de cercetare

În concordanță cu argumentele de mai sus, această cercetare formulează următoarea ipoteză:

Hi: Există o diferență semnificativă în atitudinea față de școală între elevii care studiază un instrument muzical și cei care nu studiază un instrument muzical în școlile din zona Giurgiu, în anul școlar 2017-2018.

Obiectivele studiului

Obiectivele pe care acest studiu le are în atenție sunt:

1. Determinarea atitudinii față de școală a elevilor care studiază un instrument în Școala Gimnazială de Artă "Victor Karpis" și în Școala de Muzică din județul Giurgiu.
2. Determinarea atitudinii față de școală a elevilor care nu studiază un instrument din Școala Gimnazială Daia și Școala Gimnazială Băneasa din județul Giurgiu.
3. Stabilirea relației dintre atitudinea față de școală între cele două categorii de elevi.
4. Să verifice în ce măsură muzica are un impact asupra organismului uman și asupra

atitudinii față de școală a elevilor.

Argumentul studiului

Este unanim admis că diversele trăsături ale personalității umane au ca fundament principal zestrea ereditară, careia i se adaugă apoi influența mediului ambiant. În domeniul muzicalității, această influență - atât cea spontană cât și cea deliberată, prin educație - este nu numai importantă ci și necesară pentru activarea resurselor latente de care, într-o măsură mai mică sau mai mare, dispune fiecare individ în parte.

Muzica, în special muzica clasică, preclasică și muzica sacră amplifică, modelează și rafinează procesele psihice cognitive, afective și voliționale, dezvoltă la ascultător suplețea gândirii, stimularea imaginației, creativitatea intelectuală și artistică, precum și rafinarea afectivității, transmițând o bogată încărcătură afectivă.

Studiul de față își propune să analizeze rezultatele și efectele studierii unui instrument muzical în atitudinea față de școală a copiilor, descoperirile oamenilor de știință arătând că muzica are o influență covârșitoare asupra activității creierului și un impact semnificativ asupra dezvoltării intelectuale și psihice atât ale copiilor cât și ale adulților.

Se cunoaște faptul că acei copii care cresc în familii unde se ascultă muzică de calitate sau studiază un instrument muzical, sunt copii care manifestă mai mult autocontrol, o stimă de sine mai înaltă și deschidere spre cunoaștere, dovedind un echilibru emoțional, spiritual, fizic și intelectual mai pregnant. Întrucât educația muzicală din familie și, apoi, din școală are implicații atât de profunde asupra vieții copiilor, și, implicit, asupra societății, în cele mai multe țări există programe la nivel național de educație instrumentală a copiilor.

Astfel de programe de studiu individual sau în grup sunt necesare atât pentru dezvoltarea cercetării în domeniu, cât și pentru utilizarea cercetării în cadrul învățământului de masă sau în

cel de specialitate, în vederea inițierii unor programe de educație a elevilor și părinților și a îmbunătățirii calității nivelului de învățământ și de dezvoltare emoțională, spirituală, intelectuală și artistică a copiilor.

Cercetarea de față caută soluții prin care să se dezvolte o atitudine pozitivă față de școală la nivelul cel mai înalt atât la elevii care studiază un instrument muzical cât mai ales la cei care nu studiază un instrument muzical pentru ca și rezultatele și performanțele academice să fie de o calitate superioară.

Perspectiva creștină

Dumnezeu ne-a pus la dispoziție talente și capacități în vederea slujirii cu eficiență și profesionalism a Lui, a familiei și a semenilor, iar școala reprezintă una dintre cele mai importante oportunități pe care le avem la dispoziție pentru dezvoltarea acestora.

Încă de la început Dumnezeu a dăruit celui mai minunat înger posibilitatea slujirii corurilor îngerești cu cel mai frumos dar, darul muzicii. Iar nouă, pământenilor, ne-a lăsat Cuvântul Său din care să învățăm a-L lăuda: „Lăudați pe Domnul cu harpa, lăudați-L cu lăuta cu zece corzi” (Psalmi 33:2). „Lăudați-l cu sunet de trâmbiță, lăudați-L cu lăuta și harpa! Lăudați-l cu timpane și cu jocuri, lăudați-L cântând cu instrumente cu corzi și cu cavalul” (Psalmi 150:3, 4). „Cântați Domnului cu harpa, cu harpa și cu cântece din gură! Cu trâmbițe și sunete din corn, strigați de bucurie înaintea împăratului, Domnului!” (Psalmi 98:5, 6).

Astfel, Biblia – Cuvântul lui Dumnezeu, este o sursă valoroasă de informații despre acest domeniu. Ea prezintă multe momente din istoria poporului Israel, marcate prin cântări memorabile. În poporul Israel se cânta mult. Cântarea era suportul educației religioase de masă. Tinerii erau educați prin cântări ale căror cuvinte aminteau istoria tumultoasă a strămoșilor: intervențiile divine miraculoase, călăuzirea prin pustie, învingerea popoarelor străine. Toate

acestea erau puse pe muzică pentru a putea fi mai ușor de memorat și de transmis urmașilor. Cântările erau interpretate vocal (1 Împărați 1:40, Psalmi 98:5, 6), sau cu instrumente: alăuta și cavalul (Geneza 4:21), timpanele și flautele (Ezechiel 28:13, Isaia 30:29), harpa (1 Samuel 16:23, 2 Împărați 3:15, 1 Împărați 10:12), trâmbițe (Numeri 10:1-10; Psalmi 150:3-5), fluier (1 Împărați 1:40), corn (Psalmi 98:5-6), țambale (2 Samuel 6:5).

Sursele de inspirație ale melodiilor erau: natura, cu frumusețile și minunile ei tulburătoare, experiențele religioase și iubirea, iar muzica se manifesta spontan. Odată cu dezvoltarea socială se cristalizează și un învățământ organizat, în care muzica ocupă un loc de frunte și anume: școlile profetilor.

Conexiuni ale cercetării cu Biblia și scrierile lui Ellen White

În această secțiune sunt prezentate câteva conexiuni ale cercetării de față cu recomandările Bibliei și ale scriitoarei americane Ellen White.

În secolul XIX, White descria în cărțile sale beneficiile cântatului, spunând că „niciodată nu ar trebui trecută cu vederea valoarea cântecului ca mijloc de educație”. „Cântecul are o putere minunată: el supune firea aspră și necizelată, stimulează gândirea și trezește simpatia”, are puterea de a promova armonia în acțiune și de a izgoni tristețea și presimțirile rele ce distrug curajul și slăbesc puterile. „El este unul din cele mai eficiente mijloace de a impresiona inima cu adevărul spiritual” (White, 2009, p. 132).

Ellen White a scris despre influența muzicii asupra copiilor încă din secolul trecut. Ea vorbește în mod explicit despre impactul muzicii asupra organismului uman, despre importanța cântatului vocal, despre cultivarea vocii și a talentului muzical, încurajând părinții să manifeste față de copiii lor multă blândețe, încurajare, înțelegere, afecțiune, susținere și implicare,

considerând că lauda adresată Creatorului este cea mai frumoasă exprimare.

Scriitoarea recomanda cântarea în cămin, care va aduce „mai puține cuvinte de critică și mai multe cuvinte voioase de speranță și bucurie” (White, 1995, p. 407), iar cântatul în cadrul școlii va face ca elevii să se poată bucura de părtășie cu profesorii lor, cu Dumnezeu și unii față de alții, dezvoltând sensibilitate, curaj și simpatie.

Un aspect foarte important pe care Ellen White l-a subliniat a fost scopul muzicii. Ea spune că deseori muzica își pierde din frumusețea ei pentru faptul că servește scopurilor celui rău, și în felul acesta ajunge să fie unul din mijloacele cele mai ispititoare și înjositoare, dar „folosită în mod înțelept, ea este un dar prețios al lui Dumnezeu, având ca scop să îndrepte cugetele către subiecte mari și nobile, să miște și să înalțe sufletul”. „Melodiile de laudă sunt ca atmosfera cerului, și când cerul vine în legătură cu pământul, atunci e numai muzică și cântec” (p. 159).

Muzica poate să aibă o mare influență spre bine. Ea trebuie să fie frumoasă, emoțională și plină de putere. Fiecare cuvânt să fie rostit clar, pe un ton plăcut și melodios. Dacă este posibil, folosiți instrumente muzicale care să vă ajute, iar armonia plină de slavă să se înalțe spre Dumnezeu ca o jertfă bine primită. (White, 2013, p. 12).

„Abilitatea de a cânta este un talent cu influență, pe care Dumnezeu dorește să-l cultivăm și să-l folosim” (White, 2003, p. 262).

Despre vocea umană Ellen White scria:

Există ceva cu totul sacru în vocea omenească. Armonia acesteia și patosul ei, supus și inspirat de cer, întrec orice instrument muzical. Vocea umană folosită în cântare constituie unul dintre talanții încredințați de Dumnezeu pentru a fi folosiți în slujba Sa. Este nevoie de cei ce au darul de a cânta. Cântarea constituie unul din mijloacele cele mai eficiente pentru exprimarea adevărului în inimă. Glasurile trebuie înălțate în cântări de laudă și devoțiune. Aduceți în jurul vostru, atunci când este posibil, muzica instrumentală și faceți să se înalțe spre slava lui Dumnezeu armonia acesteia, ca o jertfă bine primită. Melodia cântecului să fie pornită din inimă și în exprimări clare. Nu este nevoie de cântat cu voce tare, ci cu intonare clară, pronunție corectă și exprimare distinctă. Toți ar trebui să-și ia timp pentru a-și cultiva vocea astfel ca lauda către Dumnezeu să poată fi intonată în tonuri clare, duioase. Fără asprime sau sunete stridente care să zgârie urechea. Există

mare putere spre bine în muzică, pentru că muzica este de origine cerească. Nu este suficient să fii stăpân pe cunoștințele muzicale, ci prin mintea noastră, simțirea noastră trebuie să fie într-o așa legătură cu cerul, încât îngerii să poată cânta cu noi. Să se cânte simplu, cu spiritul și cu mintea. Mi-a fost arătată ordinea, ordinea desăvârșită din ceruri, și am fost încântată să ascult muzica desăvârșită de acolo. Era melodioasă, cerească, divină, măreață. (White, 2017, pp. 317-346).

De asemenea, Biblia – Cartea Cărților – are în cuprinsul ei pasaje uimitoare despre muzica vocală și instrumentală, despre cântăreți, coruri și numeroase instrumente. Voi enunța câteva pasaje reprezentative notate în cărțile sale de scriitoarea Ellen White.

În providența lui, Dumnezeu a trimis pe David la împăratul Saul, ca un cântăreț iscusit la harpă (1 Samuel 16:23). Acordurile sale alese, inspirate de cer, au avut efectul dorit. Melancolia care-l urmărea pe Saul și care se așezase ca un nor întunecat pe mintea lui a fost îndepărtată. (White, 1999, p. 463)

Chiar și David, când era absorbit în meditație profundă și era chinuit de gânduri tulburătoare, se îndrepta spre harpă și cânta melodii care-i înălțau mintea spre Autorul oricărui bine, iar norii întunecați care păreau că întunecă orizontul viitorului erau împrăstiați. (p. 464)

După ce trecea Ziua Ispășirii și fiecare își mărturisea păcatul, la Sărbătoarea Corturilor, oamenii erau declarați în pace cu cerul. Atunci, cuvintele „Lăudați pe Domnul căci este bun, căci în veac ține îndurarea Lui” (Psalmi 106:1) răsunau triumfător, în timp ce tot felul de instrumente, împreună cu strigăte de osanale, însoțeau cântarea. (White, 2017, p. 355)

La învierea lui Isus Hristos, ostașii care păzeau mormântul lui au văzut strălucirea îngerilor luminând în noapte și i-au auzit pe locuitorii cerurilor care cântau cu mare bucurie și triumf. Întreg cerul aștepta să-l întâmpine pe Mântuitorul în curțile cerești. Când s-au apropiat de cetatea lui Dumnezeu, îngerii care alcătuiau escorta au strigat: „Porți, ridicați-vă capetele, ridicați-vă porți veșnice ca să între Împăratul Slavei”. Plini de voie bună, îngerii păzitori au răspuns: „Cine este acest Împărat al slavei?”. Ei spun cuvintele acestea nu pentru că nu ar ști cine este El, ci pentru că doresc să audă răspunsul solemnei preamăriri: „Domnul cel tare și puternic, Domnul cel viteaz în lupte. Porți, ridicați-vă capetele, ridicați-le, porți veșnice, ca să între Împăratul slavei, Domnul oștirilor: El este Împăratul slavei!” (Psalmii 24:7-10). Atunci porțile cetății lui Dumnezeu se deschid larg, iar mulțimea îngerească intră pe porți într-o revărsare de armonii încântătoare. Cântările de biruință se unesc cu sunetele harfelor îngerești, până când pare că însuși cerul se revarsă de bucurie și laudă. (p. 359)

Îngerii așteaptă cu mare nerăbdare biruința finală a poporului lui Dumnezeu, când serafimii și heruvimii și „de zece mii de ori zece mii, și mii de mii” vor intona imnurile celor binecuvântați și vor sărbători biruința realizării mijlocirii în refacerea omului” (p. 364).

Biruitoarii vor primi în fiecare mână ramura de palmier și o harfă strălucitoare. Atunci, orice mână va atinge corzile harfelor cu pricepere, producând o melodie dulce, în tonuri melodioase și bogate. O încântare de nedescris pune stăpânire pe fiecare inimă și toate vocile se înalță în laudă și recunoștință, într-o asemenea muzică și o asemenea cântare cum nicio ureche nu a auzit și nicio minte nu a conceput vreodată. Și cei ce cântă cu vocile și cei ce cântă la instrumente strigă: „A Celui ce șade pe scaunul de domnie și ale Mielului să fie lauda, cinstea, slava și stăpânirea în vecii vecilor!” (Apocalipsa 5:13). (p. 365)

Definirea termenilor

Este necesar, înainte de a intra propriu-zis în acest studiu descriptiv-comparativ, să definim termenii cercetării:

Muzica este artă, știință și limbaj. Ea creează și transmite stări afective, exprimă atitudini, gânduri și sentimente cu ajutorul sunetelor combinate într-un mod specific, este „o plăsmuire a fanteziei creatore a compozitorului, dublată de cea a interpretului și chiar a ascultătorului” (Balteș, 2012, p. 33), sau cum afirma Verdeau-Pailles, acea „arhitectură sonoră” (Iamandescu, 2011, p. 6) complexă care trece dincolo de melodie, ritm, armonie, intensitate, tempo sau culoare timbrală, o desfășurare, o curgere de sunete a căror îmbinare constituie melodia, fenomenul sincretic ce la vechii greci cuprindea dansul, teatrul și poezia, „este magie pură, este un minunat dar oferit umanității” afirma Annie Lennox (citat în Balteș, 2012, p. 34).

Muzicalitatea este acea capacitate de a distinge concomitent înălțimea sunetelor, diferența de intensitate sau interferențele armonice, fiind o trăsătură înnăscută și fundamentală, individuală, capabilă de a fi mult dezvoltată prin educație, copilul care este înzestrat cu muzicalitate având o „inteligență mobilă, vie, spirit de observație, memorie auditivă, vizuală și motrică și o imaginație bogată, o motivație și o voință puternică ce devine factor determinant alături de particularitățile fizice” (Răducanu, 2014, p. 41).

Elementul esențial care determină prezența sau absența unui anumit grad de muzicalitate

este simțul muzicii, pe care îl definim ca facultatea intuitivă de a sesiza fenomenul sonor-artistic ca element specific realității umane, „atitudinea profesorului fiind cea care rezolvă problema muzicalității” (Bălan, 1995, p. 61).

Interpretarea la un instrument muzical este acea participare fizică, psihică și emoțională care implică tot creierul, în special cortexul vizual, auditiv și motor (Levitin, 2013) este un act desăvârșit prin participarea reală a gândirii și afectului (Coman, 2009).

Atitudinea față de școală este un construct constituit la rândul său în studiul de față din auto-percepția academică, din atitudinea elevilor față de profesori și colegi, din motivația sau auto-reglementarea față de școală, și din importanța acordată țințelor, fiind constituită din structuri bine organizate ale convingerilor sociale care determină elevul să gândească, să perceapă, să simtă și să se comporte selectiv față de referințele sau țințele educative pe care și le propune, în cadrul nivelului de învățământ pe care-l urmează, fiind unul din factorii foarte importanți care asigură succesul în procesul de învățământ.

Limitări

Acest studiu este limitat de următoarele aspecte:

1. Cercetarea studiilor referitoare la impactul muzicii asupra organismului uman poate fi insuficient aprofundată.
2. Mai mult decât influența muzicii și studiul unui instrument muzical asupra copiilor, există și alți numeroși factori care influențează atitudinea elevilor față de școală, factori care nu au fost aprofundați în această cercetare.

Delimitări

Prezenta cercetare se concentrează asupra delimitării eșantionului de 110 elevi din două

școli de muzică și două școli gimnaziale ale județului Giurgiu, aleși aleatoriu.

Întrucât cercetarea de față are loc într-un singur județ, rezultatele acestui studiu nu pot fi transferate asupra altei populații sau generalizate la nivelul tuturor elevilor dintr-un oraș sau regiune a țării, însă unele diferențe și corelații pot fi luate în considerare ca premise de plecare pentru alte studii.

CAPITOLUL II

REVIZUIREA LITERATURII DE SPECIALITATE

Muzica – limbaj universal

Ca fenomen complex, artă și știință în același timp, dispunând de un limbaj cu un sistem specific de simboluri, muzica desfășoară o comunicare expresivă ce se întrepătrunde și se influențează reciproc cu procesul de cunoaștere.

Sunetul - în studiul de față, sunetul muzical - are rădăcini în cele mai timpurii, mai intime și mai constante experiențe ale omului. Din primele momente ale vieții, impulsul de a produce sunete cu vocea este la fel de familiar precum respirația. Ca atribut fundamental al existenței, sunetul devine componentă indispensabilă a vieții umane sub cele trei aspecte: biologic, psihologic și spiritual. Pierderea relației cu sunetul (pierderea auzului) este mult mai gravă pentru dezvoltarea intelectului decât pierderea relației cu lumina (lipsa văzului).

În dezvoltarea ființei umane s-a format un tip specific de gândire - gândirea în sunete. Fiecare individ își are ritmul și regimul său sonor. Sunetul, prin acțiunea totală a organismului, reintegrează planurile fizic, biologic, fiziologic, afectiv și mental. Omul și-a însușit sunetul naturii și pe cel al vocii, transformându-l în modalitate specifică de exprimare și comunicare. Muzica, însușită doar ca fenomen artistic în sine, rămâne o valoare exterioară omului, dar percepută la nivel spiritual, ea devine o parte a universului său intim, transformându-l și edificându-l.

Scopul educației muzicale specializate ar putea fi transpunerea experienței muzicale în

experiență spirituală, rezultând axa ascendentă următoare: muzicalitate - armonizare interioară - spiritualitate - aptitudini - atitudini - altitudini.

Gândirea muzicală nu este o prerogativă a muzicianului profesionist. Și omul comun, amatorul de muzică sau copilul nou-născut gândește muzical, deși nu are auz muzical tehnic: el aude și gândește muzica, nu structuri formale, pe care o sesizează direct sub formă de sonorități identice cu trăirile lui, și nu prin conștientizarea prealabilă a elementelor limbajului. A gândi muzica înseamnă a o simți, a o înțelege, a trăi un sens specific. Ea nu este un mozaic de sunete disparate, ci o structură de sunete legate prin înțeles, exprimând idei, sentimente, dorințe, idealuri, aspirații, pe care cel înzestrat le înțelege și le poate exprima cu profunzime, veridic și convingător. Ea vorbește fiecăruia dintre noi, chiar și celor ce nu au nicio idee despre un astfel de ansamblu (Iamandescu, 2011).

Impactul muzicii asupra creierului

Într-un videoclip devenit faimos în mediul online, Collins (2014) arăta că în ultimii zece de ani neurologii au făcut mari progrese în înțelegerea felului cum lucrează creierul nostru, monitorizându-le în timp real cu ajutorul unor instrumente precum RMN-ul. Persoanele conectate la astfel de aparate au realizat diferite sarcini (lectură, probleme de matematică etc.), în timp ce oamenii de știință urmăreau ce arii ale creierului prezintă activitate. Atunci când cercetătorii i-au pus pe participanți să asculte muzică, au văzut în creier adevărate „focuri de artificii”: arii multiple erau luminate în timp ce procesau sunetele, asamblându-le într-o experiență muzicală. Dar când au fost supuși testului muziciei în loc de melomani, micuțele focuri de artificii s-au transformat într-un „spectacol regal”. Muzicienii par calmi și concentrați în timp ce privesc partitura și interpretează precis și practic părțile cerute, dar în creierul lor are loc o adevărată „petrecere”. Ascultatul muzicii implică creierul în activități destul de ample și

foarte interesante, însă a cânta la un instrument este pentru creier echivalentul unei gimnastici complete: arii multiple ale creierului procesează simultan informații diferite, incredibil de rapid, în secvențe elaborate.

Sacks (2009) demonstrează că muzica nu are un *centru* în creierul uman, ci implică numeroase rețele, răspândite în tot creierul, activând numeroase zone din creier. Ea acționează direct și simultan asupra principalilor centri ai sistemului nervos. Diferite configurații ca melodia, ritmul, tempoul, armonia sau intensitatea se adresează anumitor părți ale sistemului nervos, obținând răspunsuri în funcție de *specialitatea* etajului respectiv.

Levitin (2013) susține ideea distribuirii procesării muzicii în tot creierul. El evidențiază că activitatea muzicală implică aproape toate regiunile creierului și aproape toate subsistemele neuronale. Aspecte diferite ale muzicii sunt procesate de regiuni neuronale diferite. Creierul utilizează segregarea funcțională pentru procesarea muzicii și folosește un sistem de detectori de trăsături, a cărui misiune este să analizeze calitățile specifice ale sunetului muzical precum, înălțimea, tempoul, timbrul etc.

Creierul este un dispozitiv infinit de complex, alcătuit dintr-o sută de miliarde de neuroni, în care operațiunile sunt distribuite peste tot. Nu există un singur centru pentru limbaj sau muzică, ci regiuni care efectuează operații elementare și alte regiuni care coordonează strângerea acestor informații. Creierul are o mare capacitate de reorganizare numită neuroplasticitate – în caz de traumatism sau vătămare, centrii de procesare ai funcțiilor mentale să se poată muta în alte zone. Fiecare neuron este legat de alți neuroni, de la o mie până la zece mii, numărul combinațiilor devenind infinit de mare. O mare parte din puterea de calcul a creierului, evidențiază Levitin, provine din enorma lui capacitate de interconectare, datorită faptului că ele sunt *mașini de procesare* paralele, nu seriale. Însă nu toți neuronii sunt la fel de

activi, în același timp: unele grupuri de neuroni, numite rețele, devin active în timpul anumitor activități cognitive și, la rândul lor, pot activa alți neuroni, capacitatea creierului de a face aceste identificări fiind de-a dreptul remarcabilă.

Creierul extrage trăsăturile elementare ale muzicii cu ajutorul unor rețele neuronale specializate, care descompun semnalul în informații despre înălțimea tonală, timbru, localizare spațială, intensitate, durata tonurilor sau momentele de apariție a diferitelor note. El construiește pe baza acestor trăsături elementare o reprezentare a realității, făcând mai multe deducții, la nivel subconștient, numită de Rock „logica percepției” sau de George Miller, Ulrich Neisser, Herbert Simon și Roger Shepard „proces constructiv”. Capacitatea umană de a distinge un sens în muzică depinde de experiență și de structurile neuronale care învață și se modifică la fiecare nou cântec. Creierul învață un fel de *gramatică muzicală* specifică muzicii din cultura noastră, la fel cum învățăm limba maternă, impunând structură și ordine unui șir de sunete. Însă modul în care această structură ne face să avem reacții emoționale este o parte a misterului muzicii. Ritmul apelează la corp iar tonalitatea ne angajează creierul. Îmbinarea ritmului cu melodia creează o punte între cerebel și scoarța cerebrală. Psihologul Hibb a descoperit un fenomen de condiționare între două sau mai multe celule corticale care, activate simultan în mod repetat, realizează fenomenul de activare sincronă a unui ansamblu neuronal. În timp, astfel de ansambluri celulare vor colabora mult mai frecvent decât alte regiuni ale creierului, la cea mai mică activare a unei mici părți a acestuia sub efectul muzicii, în special al muzicii clasice, simfonice sau de cameră, în raport cu muzica ritmică sau simplist-armonică (Levitin, 2013).

Analizând impactul muzicii asupra psihicului, observăm că muzica creează dispoziții pe care noi le traducem în termeni precum: bucurie, tristețe, tandrețe, seninătate, neliniște. Rezultatele unui studiu desfășurat în cadrul unei școli secundare în Shanghai (Ho și Law, 2006),

în care au fost chestionați directorul școlii și profesorul de muzică împreună cu 24 de elevi de clasa a șaptea au dezvăluit legături bogate și variate între contextele sociale ale elevilor și experiențele lor muzicale, ele arătând că cei mai mulți dintre elevi apreciază muzica de divertisment ca o expresie a sentimentelor, experiența lor muzicală și de învățare a fost legată de mass-media, dar și de școală sau de viața de acasă.

Inteligența construiește în funcție de specificul individual, rezultând efecte psihice majore diverse ale muzicii, cum ar fi: efect relaxant sau purificator față de emoțiile negative acumulate, diminuând nivelurile de depresie și anxietate și îmbunătățind starea de spirit forță de evocare a unor trăiri anterioare, sugerarea unor situații concrete sau a unor stări emoționale, reducerea stresului prin relaxare fizică și psihică, stimularea și îmbogățirea imaginației ascultătorului, creșterea rezistenței la efort, potențarea unor procese psihice intelectuale (dezvoltând memoria și atenția) și afective, efect mobilizator în diverse activități, stimularea psihică prin creșterea creativității, a încrederii în sine sau prin stimularea voinței și a inițiativei, facilitând plasticitatea cerebrală prin repararea sau regenerarea nervilor cerebrali sau a hormonilor steroidieni, fiind un factor important generator de eustres (stres pozitiv). Memoria umană este virtual nesfârșită, considera Lozanov, iar Scheila Ostrander, Lynn Schroedr și Nancy Ostrander notau că audierea muzicii lente baroce s-a dovedit o metodă eficientă de a ridica mintea conștientă deasupra lucrurilor care o distrag și de a-i facilita accesul la supermemorie, făcând creierul mai eficient și conexiunile mai rapide (Iamandescu, 2011).

Impactul muzicii asupra feteșilor și a nou-născuților

Studii de specialitate au demonstrat că sunetul are rădăcini în cele mai intime și mai timpurii experiențe ale omului. Clements a demonstrat că feteșii manifestă preferință pentru

muzica lui Mozart, Vivaldi, Telemann și Händel. Educația prenatală, demonstrată de J. Feijoo și Busnel, postulează necesitatea ca feteșii să fie supuși sistematic unor audiții muzicale cu partituri de Mozart și melodii baroce, pentru stimularea dezvoltării creierului și, implicit, creșterea coeficientului de inteligență, efectele benefice ale audiției muzicale nerezonând doar în registrul intelectual și afectiv - poate fi alimentată chiar schițarea aptitudinilor muzicale la viitorul copil, precum și deschiderea sa spre un anumit gen muzical și, implicit, exersarea primară a gustului estetic. În decursul anilor, cercetătorii au adunat multe rezultate referitoare la efectul Mozart (Nantais, 1999), justificate de performanțe cognitive, intelectuale, de comunicare și sociale ale copiilor, de edificare mai rapidă a gândirii logice, ca și de stimulare a întregii dezvoltări psihomotorii (Iamandescu, 2011).

În uter, înconjurat de lichidul amniotic, fătul aude. În a patra lună de sarcină, el începe să audă bătăile inimii mamei și, ulterior, vocea mamei și zgomotele din exterior, iar la 24 de săptămâni intervine ascultarea activă (Iamandescu, 2011). La cinci luni, fătul tresare la auzul unui zgomot puternic sau neobișnuit, iar la șapte luni recunoaște vocile părinților. Studii de specialitate au arătat că un făt de cinci luni reacționează la auzul muzicii clasice. Copiii care ascultă muzică înainte de a se naște se dezvoltă mai repede, învață să vorbească mai devreme cu șase sau șapte luni decât ceilalți, sunt mai calmi, mai veseli și mai siguri pe ei. Achizițiile sonore din perioada când încă nu cunoștea lumea exterioară se mențin și se transmit și după naștere (James et al., 2002).

Stimularea auditivă timpurie, experiența muzicală din copilărie, este indispensabilă obținerii performanțelor superioare în domeniul muzical. Studii diferite (Ullal-Gupta et al., 2013) arată că mediul auditiv intrauterin joacă un rol-cheie în modelarea ulterioară a dezvoltării auditive și a preferințelor muzicale ale copilului. Există dovezi că sunetele generate din

exteriorul și interiorul mediului intrauterin influențează fătul în curs de dezvoltare. O astfel de experiență auditivă prenatală poate stabili traiectoria pentru dezvoltarea unui intelect muzical.

La un an după ce s-au născut, sugarii recunosc și preferă muzica pe care au auzit-o când erau în uter. Sistemul auditiv al fătului este complet funcțional la douăzeci de săptămâni (Levitin, 2013).

Într-o revizie a literaturii ce a cuprins 43 de articole între anii 1970 și 2010 se arată că terapia muzicală este benefică pentru copiii prematuri, în special atunci este vorba de liniștirea lor și stabilizarea sănătății acestora (Haslbeck, 2012).

Copiii sugari prematuri, expuși la muzică în unitățile de terapie intensive neonatală, au avut doar beneficii (Lordier et al., 2019). Astfel, expunerea la muzică duce la arhitecturi funcționale ale creierului care sunt mai asemănătoare cu cele ale nou-născuților la termen, oferind dovezi pentru un efect benefic al muzicii asupra creierului prematur.

Impactul muzicii asupra copiilor cu nevoi speciale

S-a demonstrat faptul că muzica poate avea efecte pozitive asupra competențelor de comunicare ale copiilor cu tulburări de întârziere în dezvoltare, aceștia dobândind o memorie care le mărește abilitățile cognitive, sau asupra competențelor de comunicare ale copiilor cu tulburare de spectru autist, a elevilor cu tulburări emoționale sau a celor cu psihopatologii (Perret, 2004).

Pacienții cu tulburări comportamentale și de dezvoltare sau cu psihopatologii multiple beneficiază de pe urma terapiei prin muzică. Muzicoterapia pentru copii și adolescenți devine mai eficientă în special atunci când sunt combinate diferite tehnici ale acesteia (Iamandescu, 2011).

Terapia muzicală interactivă influențează și îmbunătățește profilul comportamental și aptitudinile muzicale ale tinerilor afectați de autism sever, contribuind la dezvoltarea comunicării, a limbajului, la reactivitatea emoțională și concentrarea atenției (Boso et al., 2007).

Într-un studiu din SUA (McKeever, 2017) realizat pe un grup de 19 copii cu ADHD din clasa 6 a, cu vârste cuprinse între 11-12 ani dintr-un district școlar public, a fost examinat efectul muzicii clasice asupra copiilor la ora de matematică. Elevii au fost observați de mai multe ori pe parcursul acestui studiu pentru a determina dacă utilizarea muzicii în clasă a avut un efect asupra performanțelor matematice. Rezultatele au arătat că muzica, în general, a avut un efect pozitiv. Elevii au cunoscut îmbunătățiri la notele de la matematică în zilele în care ascultau muzică la ora de matematică. De asemenea, și comportamentul acestor copii a cunoscut modificări în sens pozitiv. Elevii au raportat că s-au simțit diferit și au avut mai mult succes la matematică în sala de clasă când se cânta muzică clasică.

Studii recente sugerează că includerea componentelor motrico-ritmice în terapia muzicală intervențională a adus îmbunătățiri semnificative în atenția selectivă, procesul de vorbire și cel al achizițiilor la copiii cu autism (Janzen și Thaut, 2018).

Într-un studiu realizat în Louisiana (Bowers et al., 2019) pe 62 de centre de îngrijire a copiilor, s-a testat care este efectul muzicii în orele de somn ale acestora. De obicei, majoritatea copiilor au nevoie de mai mult de 30 de minute pentru a adormi. Copiii din aceste centre de îngrijire adorm pe muzică. Majoritatea profesorilor preferă să folosească aceeași muzică în fiecare zi. Astfel, muzica religioasă este preferată, deși muzica clasică instrumentală este cel mai răspândit gen. Profesorii au constatat că muzica are un efect liniștitor pentru copiii din acel centru de îngrijire.

Cercetările medicale și științifice actuale (Rickard, 2012) evidențiază că muzica și

sunetul sunt unele dintre cele mai eficiente instrumente care pot fi utilizate pentru a facilita recuperarea pacientului de la intervenții chirurgicale, traume și boli. Astfel, muzica poate ameliora suferințele mentale, emoționale și fizice.

Impactul muzicii asupra organismului uman

Muzica deține o energie proprie. Ea se situează într-un registru al gândirii complet autonom, chiar dacă menține o vie legătură cu toate procesele psihice, fiind un element de comunicare interumană, care deschide și cimentează comunicarea (Iamandescu, 2011). Ea reprezintă o cale de comunicare directă, infraverbală (vorbind fără cuvinte), între ceea ce ea sugerează sau evocă și ascultătorul sau interpretul, care îi decodifică mesajul. Muzica poate calma, împăca sau, dimpotrivă, înviora și alerta. Muzica ne ajută să ne organizăm și să ne sincronizăm munca și jocurile. Aceasta are un important potențial terapeutic și un impact covârșitor: ea poate influența aproape orice aspect al funcțiilor cerebrale și al vieții (Sacks, 2009).

Muzica face parte din existența zilnică a unei persoane. Ea este esențială pentru a ajuta indivizii să mențină un sentiment al bunăstării. Într-un studiu realizat în 2004 s-a dovedit că ascultarea muzicii a dus la creșterea pozitivă a indicelui de nevroză și anxietate la un grup de 32 de participanți (Kallinen și Ravaja, 2004). Muzica în primii ani de viață este asociată cu schimbări omniprezente ale funcției cerebrale și abilități îmbunătățite de limbaj. Formarea muzicală compensează declinul în procesarea auditivă a creierului, care însoțește îmbătrânirea normală la om. Neuroplasticitatea robustă conferită de formarea muzicală nu este limitată de vârstă; ea poate servi ca mijloc eficient de consolidare a abilităților de vorbire care scad pe toată durata de viață (Bidelman și Alain, 2015).

Muzica (Rickard și McFerran, 2012) poate promova sănătatea mintală și funcționarea

acesteia, atât în ceea ce privește dezvoltarea cognitivă a copiilor prematuri, stabilirea identității și bunăstării emoționale la adolescenți, cât și cu privire la dezvoltarea funcțiilor creierului la adulți și declinul cognitiv la pacienții cu demență.

Un studiu realizat în 2007 a demonstrat rolul particular al meloterapiei în programele de reabilitare pentru pacienții cu diagnostice de stare vegetativă VS, ajungând până la conștiență minimă MSC (Magee, 2005).

Într-un studiu (Kumar et al., 2016) la care au participat 200 de studenți malayezieni reprezentând trei etnii majore, în urma răspunsurilor date la chestionare dar și experiment, s-a constatat că, ascultarea muzicii clasice în timpul învățării are beneficii. Astfel, 47% dintre participanții la cercetare, consideră că muzica îi ajută să se concentreze în timp ce studiază, 29% susțin că muzica le menține mintea calmă iar 17% au declarat că muzica ar împiedica somnolența. Constatarea pozitivă obținută în urma studiului este relevantă pentru a justifica tendința actuală de a asculta muzică în timp ce studiază, deoarece nu poate afecta negativ concentrarea elevului, de fapt, ar putea îmbunătăți și performanța elevului la nivel academic.

La preșcolarii implicați în compunerea muzicii s-a observat o creștere a coeficientului de inteligență QI (Schellenberg, 2004), alte studii demonstrând beneficiile unei pregătiri muzicale pentru dezvoltarea unor funcții cognitive, incluzând și memoria vizuală și verbală (Rickard et al., 2010).

Efectele muzicii asupra stărilor și emoțiilor deschid posibilitatea îmbunătățirii atitudinii față de exercițiile fizice, fiind de ajutor oamenilor care doresc să lupte cu inactivitatea. Muzica are efecte benefice asupra organismului uman, contribuind la reglarea circulației sanguine, a tensiunii arteriale, a metabolismului, la o bună respirație și digestie, la aerisirea creierului, funcția ei psihologică fiind strâns legată de cea fiziologică și anatomică, extinzându-se asupra

unor procese psihice complexe și servind ca element terapeutic (Vasile, 2004).

Influența muzicii în dezvoltarea personalității

Funcția comunicativă a muzicii se întregește cu cea expresivă, cognitivă, estetică și educativă, oferind căi multiple de modelare a ființei umane, cu influențe benefice asupra psihicului dar și a întregului organism uman (Iamandescu, 2011). Copilul se naște cu un anumit echipament genetic, care, în general, nu favorizează în mod egal toate trăsăturile de caracter esențiale în alcătuirea unei personalități armonios dezvoltate. Păstrându-ne în sfera personalității normale, s-a constatat că inteligența înnăscută a unui individ poate fi dezvoltată prin educarea funcției respective cu aproape 10% (Iamandescu, 2011). Cury susține că muzica poate influența copiii în hiperactivitatea lor, modulând ritmul gândirii și stabilizând emoțiile (Cury, 2018).

Nyklfaek (citată în O’Gorman, 2007) demonstrează puterea muzicii asupra condiției umane, identificând conexiuni între starea emoțională fiziologică și emoțională, în studiul său arătând că muzica induce stări de fericire, tristețe, seninătate sau agitație. Oamenii ascultă muzica doar ca fundal pentru alte activități, pentru reglarea emoțională sau pentru a o cunoaște. Într-un studiu aplicat pe 341 de respondenți s-a arătat că persoanele deschise, extrovertite și cu un coeficient de inteligență ridicat tind să folosească muzica într-un mod rațional, cognitiv, în contrast cu cei introverți, nevrotici și neconștiențioși, care folosesc muzica pentru reglarea emoțiilor, pentru a schimba și a-și îmbunătăți starea de spirit (Chamorro-Premuzic și Furnham, 2007).

Un experiment interesant din 2002 realizat pe un grup de copii preșcolari turci și un grup de copii americani a analizat conștientizarea fonologică și aptitudinile muzicale ale acestora. S-a constatat că succesul în manipularea sunetelor lingvistice a fost legat de conștientizarea sunetelor muzicale distincte, în ambele grupuri; aptitudinea muzicală înaltă fiind cea care a

ajutat copiii în descurcarea sarcinilor de lucru, mult mai bine decât față de cei care posedau o aptitudine muzicală scăzută (Peynirciog˘lu et al., 2002).

Într-un studiu în care s-au analizat datele comportamentale ale copiilor de 8 ani pentru a testa ipoteza că formarea muzicală facilitează procesarea tonului nu numai în muzică ci și în limbaj, prin manipularea parametrică a tonului, s-a arătat că o pregătire muzicală extinsă a copiilor influențează procesarea în diferite domenii cognitive, altele decât muzica, copiii muzicieni depășind copiii non-muzicieni atât în muzică cât și în limbaj (Magne et al., 2007).

Odată cu dezvoltarea muzicalității, deprinderea cântatului acționează pozitiv și asupra altor trăsături ale personalității în formare a copiilor de vârstă mică. Astfel, spontaneitatea și comunicativitatea iau locul timidității și închistării, frecvente în acest stadiu. Disciplina colectivă, atenția distributivă, participarea afectivă la execuția cântecului, cu mobilizarea unor componente importante ale psihicului copilului, memoria complexă, toate acestea solicitate simultan pe text, ritm și armonie în timpul cântatului în grup sau individual, sunt avantaje cunoscute de toți pedagogii. Așadar, educația muzicală la elevi are doar beneficii creative, sociale și cognitive, mai târziu, în viața adolescenților (Pitts, 2017).

S-a constatat (Rickard și McFerran, 2012) că pregătirea muzicală produce o gamă largă de beneficii cognitive pentru copiii mici. Astfel, la un studiu în care au participat două clase, una obișnuită și alta cu un program de muzică Kodaly integrat în curriculum, elevii din clasa de muzică au avut o stimă și un respect de sine crescute față de cei din clasa obișnuită.

Într-un studiu realizat în 2012 și 2013, în Venezuela (Alemán et al., 2017), pe un lot de 2914 copii, din Sistemul național de tineret și orchestre pentru copii, între 6 și 14 ani, s-a observat, în urma experimentului, că a fost îmbunătățit autocontrolul copiilor, iar dificultățile de comportament au fost reduse, nivelul de comportament agresiv fiind mult mai mic.

Impactul studierii unui instrument muzical asupra copiilor

Cântatul la un instrument muzical implică tot creierul, în special cortexurile vizual, auditiv și motor. Exersarea la instrument întărește aceste zone, iar acest lucru îi ajută pe copii și în alte activități care le implică. Birbaumer consideră că interpretarea muzicii bune antrenează procese complexe ale gândirii, iar o practică îndelungată a cântatului după note aduce beneficii majore pentru intelectul interpretului. Exersarea muzicii la instrument (coordonarea mâinii executantului cu exigențele partiturii, cantitatea notelor, tempo-ul, toate acestea în unitățile temporale implicate de măsură) dezvoltă procese cerebrale mai mult decât alte activități artistice datorită participării mai multor arii corticale senzitive și motorii la acest proces complex (Iamandescu, 2011).

Ascultarea muzicii și, în special, cântatul la un instrument întărește sau modifică circuitele neuronale, inclusiv densitatea conexiunilor dendritice din cortexul auditiv primar. Porțiunea frontală din corpul calos – „podul” de fibre care unește emisferile cerebrale – este vizibil mai dezvoltată la muzicieni decât la nemuzicieni, permițând mesajelor să treacă prin creier pe rute mai diverse, în special la muzicienii care și-au început pregătirea de timpuriu (Levitin, 2013).

Cea mai evidentă diferență dintre ascultatul muzicii și producerea ei este că cea din urmă necesită abilități motorii deosebite, care sunt controlate de către ambele emisfere ale creierului, combinând precizia lingvistică și matematica, în care este implicată mai mult emisfera stângă, cu conținutul creativ în care excelează emisfera dreaptă. Mai mult, un grup de cercetători de la Universitatea Harvard au demonstrat că acei copii care studiază un instrument muzical timp de cel puțin trei ani îi depășesc pe alți copii chiar și în alte deprinderi, având rezultate mai bune la

alte două abilități: abilitatea verbală, măsurată cu un test de vocabular, și cea vizuală, prin recunoașterea facilă de structuri (Iamandescu, 2011). Toate mijloacele folosite în educația muzicală a copiilor contribuie la dezvoltarea gândirii și a imaginației lor, la stimularea atenției și, mai ales, la cultivarea memoriei auditive, iar potențialul creativ beneficiază din plin de rolul fertilizant al muzicii.

Cântarea în grup este o caracteristică comună a educației muzicale din clasa de elevi. S-a dovedit științific (Maury și Rickard, 2016) că muzica cântată în grup poate crea experiențe emoționale pozitive și crește coeziunea grupurilor dar și a comportamentelor sociale.

Copiii care cresc ascultând muzică, fredonând cântece sau cântând la un instrument sunt mult mai receptivi și acumulează mai repede cunoștințele, pentru că muzica folosește structuri cerebrale și circuite neurale pe care alte activități nu le implică. Procesul prin care cineva devine muzician – fie compozitor, fie interpret – necesită calități morale specifice: în special sârguință, răbdare, motivare și perseverență (Levitin, 2013).

Studii recente (Rickard et al., 2010) au demonstrat un beneficiu al formării muzicale pe o serie de funcții cognitive, cum ar fi cel al memoriei verbale. Într-un studiu realizat pe 142 de elevi, dintre care 82 care participau la o școală de formare muzicală, cu o vârstă medie de aproximativ 9 ani și 68 de elevi din clase obișnuite, s-a constatat că elevii care au beneficiat de o clasă unde se învâța un instrument muzical au fost performanțe școlare mai bune decât în clasele cu ore obișnuite.

Într-un studiu (Liao și Campbell, 2016), având drept scop compararea diferențelor dintre abordările de predare a cântecului copiilor de către profesorii de grădinițe din Taiwan (cinci profesori) și SUA (cinci profesori), au fost rugați să predea cântecele la șase grupe copii, la șase

ore diferite. Fiecare profesor a fost observat în timpul activităților sale de cântat cu copiii, în sesiuni de 20-30 de minute. Indiferent de naționalitate, majoritatea profesorilor de grădinițe au fost competenți în aplicarea materialelor și a resurselor în predarea melodiilor și au dorit în special să sporească memoria și înțelegerea textului muzical. Învățătorii din grădinițele din Taiwan au inclus instrumente muzicale care să însoțească melodiile și au desfășurat activități creative cu cuvintele de la cântece într-o măsură mai mare decât profesorii americani. Rezultatele au arătat că profesorii cu experiențe ample de învățare muzicală au prezentat un grad mai înalt de încredere în capacitatea și dorința lor de a oferi formare muzicală la nivel de instrument și formare vocală în clasa de cântece. Copiii au fost mult mai creativi și interesați de muzică și învățare decât ceilalți din grupele unde nu s-a utilizat instrumentele.

În Germania, Hille și Schupp (2015) examinează pe termen lung dezvoltarea copiilor și a tinerilor, cum afectează muzica dezvoltarea minții, a învățării, a personalității, folosirea timpului și împlinirea dorințelor sau a viselor. Studiul s-a bazat pe comportamentele unor copii care au studiat cel puțin un instrument muzical, în intervalul între 8-17 ani. Rezultatele au fost peste așteptări. Abilitățile copiilor care sunt expuși lecțiilor de muzică și studiului unui instrument sunt uimitoare. Progresele pe care le fac aceștia, abilitățile pe care le dezvoltă, implicațiile pe termen mediu și lung, disciplina pe care o deprind natural, creativitatea, atenția la detalii, răbdarea, încrederea în forțele proprii, sunt doar câteva dintre plusurile câștigate de copiii care studiază un instrument. Studiul mai subliniază că elevii care au făcut muzică au abilități cognitive și note mai bune la școală, sunt mai conștiincioși, mai deschiși și mai ambițioși, muzica dezvoltând cunoașterea și mintea mai mult decât sportul, teatrul sau dansul. Ei vor lua decizii mai bune, vor observa detalii mai elocvente, vor avea o stimă de sine mai ridicată și o personalitate echilibrată, cu condiția să fi făcut studii muzicale înainte de 17 ani.

Studierea unui instrument muzical ajută la o mai bună învățare a unei limbi străine și la interpretarea emoțiilor celorlalți. Potrivit oamenilor de știință, unul dintre motivele pentru care muzica poate aduce atât de multe beneficii la nivelul creierului este intersectarea sistemelor emoționale și de cunoaștere implicate în actul emoțional. E multă muncă, e disciplină, sunt ore de studiu zilnic, dar rezultatele se văd în ani de studiu și se văd pe viață (Hille și Schupp, 2015).

Influența mediului familial în dezvoltarea muzicală a copiilor

Într-un studiu realizat în Germania (Krupp-Schleußner și Lehmann-Wermser, 2018), privind impactul și efectele pe termen lung ale participării muzicale ale copiilor din clasele primare, care au participat la programul numit JeKi (un instrument pentru fiecare copil), s-a constatat că, în clasele mai mari (a 6 a și a 7 a), elevii manifestă un mare interes față de muzică. Menționăm că acești copii au primit educație muzicală nu numai în școală dar și la domiciliu, aceștia fiind ajutați de părinți sau profesori. Într-un studiu doctoral (Mombourquette, 2007) se susține că există o relație între unele dintre tipurile de implicare ale părinților și performanța elevilor, a realizării lor academice și a atitudinii față de școală. Un studiu din 1991 pe un eșantion de 22 elevi împreună cu părinții lor, a arătat că majoritatea studenților nu arătau semne particulare ale promisiunii muzicale timpurii, dar implicarea majorității părinților a jucat un rol activ în supravegherea și încurajarea progresului copilului (Sloboda și Howe, 1991).

Studiul (Upitis et al., 2016), realizat pe 2583 persoane de la Conservatorul Regal din Canada, a avut drept scop explorarea caracteristicilor părinților ai căror copii practicau muzică la Conservator, obiectivele acestor părinți privitoare la copii și programul lor muzical, progresul muzical al studenților participanți, relația profesor-student și comportamentele părinților în timpul sesiunilor de exersare la instrument. Rezultatele au arătat că părinții au fost profund

recompensați de tot ce au realizat față de copiii lor privind educația muzicală oferită. Investițiile muzicale ale părinților au adus numai beneficii nu numai studenților dar și părinților și profesorilor. Pe un lot de 257 de elevi s-a arătat într-un studiu că susținerea părinților are efecte favorabile în dezvoltarea copiilor, iar rezultatele lor sunt mult mai bune în domeniul muzical (Davidson et al., 1996).

Un studiu realizat în Anglia pe un grup de 72 de copii talentați care învățau într-o școală gimnazială de muzică a arătat că dezvoltarea perceptivă estetică cu care se născuseră este mult influențată de mediul familial, iar pentru cei care nu au avut posibilitatea susținerii familiei, școala preluase această acțiune (Freeman, 2000).

Într-un studiu (Comeau et al., 2015) au fost comparați 50 de copii chinezi și 100 de copii caucazieni din America de Nord cu vârsta cuprinsă între 6 și 17 ani care învățau pian, pentru a înțelege etica muncii, motivația și influențele parentale. S-a constatat că, elevii chinezi, au lucrat aproape de două ori mai mult la pian pentru a atinge performanțele dorite, față de caucazienii din America de Nord. Părinții elevilor chinezi au participat la lecțiile de pian ale copiilor lor. Prezența lor i-a motivat mai mult pe copiii lor să lucreze la pian. Acest studiu ne ajută să înțelegem mai bine etica muncii, motivația și sprijinul parental a studenților chinezi de pian, care poate contribui la explicarea succesului muzicienilor asiatici.

Atitudinea față de școală a elevilor

Unul dintre factorii importanți care asigură succesul, în orice domeniu de activitate, este atitudinea, iar lucrul acesta este adevărat cu atât mai mult în ceea ce privește succesul școlar. S-a constatat, pe un grup de 280 de elevi că atitudinea față de școală influențează realizările de mai târziu ale lor (Abu-Hilal, 2000). Interesul elevului față de orele de curs, față de profesori, față de sarcinile primite, precum și gradul de plăcere asociat acestora, motivația, mediul familial,

atitudinea părinților, climatul educativ, atitudinea profesorilor, metodele de predare ale profesorilor, trăsăturile individuale de personalitate, colegii de clasă, sunt factori cheie în influențarea achizițiilor școlare și formarea de competențe (Farooq și Shah, 2008).

Pe un eșantion de 269 de subiecți (146 de fete, 123 de băieți) care studiază la școli secundare s-a cercetat care este atitudinea acestor elevi față de școală și învățare. S-a constatat că fetele sunt mai pozitive față de școală și învățare față de băieți. S-a constatat că și latura cognitivă precum și cea comportamentală a fetelor sunt diferite, în sens pozitiv, față de cea a băieților (Veresovaa și Malaa, 2016).

Un studiu realizat pe un eșantion de 182 de elevi a cercetat implicarea afectivă a elevilor față de școală și muzică în timpul tranziției lor către școala gimnazială. De asemenea, s-a realizat o comparație de gen privind atitudinea elevilor față de școală și muzică. S-a constatat că fetele, comparativ cu băieții, au avut, în mod constant, atitudini mai pozitive față de școală și muzică decât băieții, strategiile de învățare bazate pe cooperare îmbunătățind atitudinea copiilor față de școală, cooperarea fiind un factor motivator mai bun decât competiția (Kokotsaki, 2016).

Atitudinea față de școală a elevilor care studiază un instrument muzical

Un studiu (Creech și Hallam, 2010) a avut drept scop înțelegerea percepțiilor elevilor despre interacțiunile lor interpersonale cu profesorii și părinții, în contextul învățării unui instrument muzical. Un alt obiectiv al studiului a fost acela de a afla dacă dimensiunile interacțiunii interpersonale ale elevilor influențează rezultatele învățării. Au participat la studiu 377 elevi care studiază vioară. Rezultatele cercetării sugerează că dinamica interpersonală a relațiilor elev-părinte și elev-profesor reprezintă o influență puternică asupra învățării la școală, la elevii care studiază un instrument muzical.

Într-un studiu realizat în 2006 în Coreea s-a arătat că muzica are beneficii pe termen lung în rândul adolescenților și de asemenea este un mediu care promovează relația interpersonală în rândul fetelor adolescente coreene (Kim et al., 2006).

În Hong Kong s-a realizat un studiu (Leung și McPherson, 2011) pe un lot de 24 de elevi care au demonstrat performanțe ridicate și interes pentru învățarea muzicii. S-a efectuat o analiză detaliată privind înțelegerea opiniilor participanților cu privire la valoarea performanței muzicale, valoarea efortului depus în instruirea muzicală, dificultatea efortului depus și motivația intrinsecă. În urma studiului a fost elaborat un cadru teoretic care include trei etape în dezvoltarea muzicală a elevilor și anume: motivația inițială în studiul unui instrument muzical, implicarea pe termen scurt în învățarea instrumentului și procesul de învățare, precum și implicarea pe termen lung și angajamentul permanent în ceea ce privește performanța în domeniul muzical. Studiul contribuie la înțelegerea traiectoriei de dezvoltare a acestor participanți prin detalierea factorilor intrinseci și extrinseci care au influențat dezvoltarea lor muzicală.

Într-un studiu din SUA (Hopkins et al., 2017), la clasa s 5 a, a fost implementat un program de after school, dezvoltat fiind ca parteneriat între școală și universitate. Clasa de elevi, participantă la cercetare, a primit 75 de minute de instruire muzicală, patru zile pe săptămână, în cadrul programului de after school. Au colaborat studenți de la Conservator dar și profesori de muzică interesați în acest program. Mediul de învățare a inclus formarea unei mici orchestre cu un program riguros și așteptări pe măsură. Beneficiile nu au întârziat să apară. Astfel, s-au constatat un nivel ridicat de realizare muzicală, oportunități crescute de învățare, dar și promovarea unor valori precum disciplină, perseverență, atitudini pozitive față de muncă.

S-a testat, într-un studiu din Australia (Richmond et al., 2016) programul Harmonix de educație muzicală la clasă, care, în prezent, este proiectat pentru a maximiza implicarea în învățarea muzicii. Astfel, acest program ajută elevii să compună muzică din clasa întâi. De asemenea, prin acest program se stimulează învățarea prin cooperare, la nivel personal sau de grup, în clasa de elevi.

CAPITOLUL III

METODELE DE CERCETARE

Introducere

Obiectivul principal al cercetării de față este să verifice dacă studiul unui instrument muzical influențează semnificativ atitudinea față de școală a elevilor, comparativ cu cei care nu studiază, pornind de la premisele cunoscute că muzica are un impact puternic asupra organismului uman, a personalității, a intelectului, în relațiile interpersonale și în învățare.

Capitolul de față prezintă metodologia cercetării, specificând tipul cercetării, populația și eșantionul, instrumentele de măsurare, ipotezele, modalitățile de colectare și de analiză a datelor.

Tip de cercetare

Studiul utilizează instrumente ale căror rezultate sunt date numerice ce exprimă cantitatea, fiind o cercetare cantitativa, descriptivă, comparativa, de câmp și transversală.

Este un studiu descriptiv deoarece variabilele nu au fost manipulate ci se descrie starea de fapt a populației, analizându-se relațiile dintre variabile și testându-se ipoteza. Este un studiu corelational deoarece am căutat să evidențiez în ce măsură studiul unui instrument muzical este predictor semnificativ al atitudinii față de școală a elevilor. Deoarece atitudinea față de școală este o variabilă numerică cantitativă exprimată în date numerice, studiul este cantitativ. De asemenea este un studiu transversal, deoarece instrumentul a fost aplicat subiecților o singură dată, într-un singur moment.

Populația și eșantionul

Populația țintă o reprezintă elevii claselor a II a – a VIII a din județul Giurgiu, cu vârstele cuprinse între 7 și 15 ani, înscriși în școala de masă.

Tehnica de eșalonare a parcurs următorii pași:

A fost identificată și definită populația formată din 160 de elevi ai Școlii Gimnaziale de Artă, 100 de elevi ai Școlii Populare de Arte, 200 de elevi ai Școlii Gimnaziale Daia și 250 de elevi ai Școlii Gimnaziale Băneasa, în total 710 elevi de pe raza județului Giurgiu.

Eșantionul a cuprins 110 elevi dintre care 50 studiază un instrument muzical (pian, vioară, flaut, oboi, clarinet, blockflote), iar ceilalți 60 nu studiază un instrument muzical, incluzând elevi între 8 și 15 ani, reprezentând ambele sexe (masculin și feminin).

A fost alcătuită o listă cu toți membrii din eșantion și fiecărui elev participant la studiu i-a fost atribuit un număr. S-a procedat astfel pentru a se păstra confidențialitatea fiecărei persoane, participarea la test fiind făcută după după numerele primite și nu după nume, iar aceste numere au fost acordate aleatoriu, fără a se respecta vreun criteriu anume.

Descrierea eșantionului

Studiul a fost efectuat în vara anului 2018 pe un eșantion de 110 elevi din județul Giurgiu, toți subiecții fiind de naționalitate română, din clasele a II a - a VIII a, repartizați după cum urmează:

1. Pentru elevii care studiază un instrument muzical (pian, flaut, oboi, clarinet, vioară, blockflote) a fost ales un eșantion de 25 de elevi de la Școala Gimnazială de Artă "Victor Karpis", 20 de elevi de la Școala Populară de Artă și 5 elevi din învățământul particular, în total 50 de elevi.

2. Pentru elevii care nu studiază un instrument muzical am ales un eșantion de 35 de

elevi de la Școala Gimnazială - comuna Băneasa și 25 de elevi de la Școala Gimnazială - comuna Daia, în total 60 de elevi.

Subiecții au fost selectați aleatoriu, eșantioanele de elevi fiind independente datorită diferențelor de vârstă, sex, nivel de școlarizare și tipul de studii parcurs, anume: elevii de la școli de muzică și elevi de la școli gimnaziale. Metodele de construcție a eșantioanelor sunt empirice pentru că se bazează pe cunoașterea structurii populației.

Descrierea instrumentului

Instrumentul folosit în acest studiu este: School Attitude Assessment Survey – revised, elaborat și validat de McCoach (2002). Acest instrument a fost folosit cu permisiunea autorului și adaptat pentru limba română, numit astfel: Chestionar de evaluare a atitudinii față de școală – revizuit și adaptat (vezi Anexa A). Instrumentul a fost tradus, validat și folosit în limba română în diferite lucrări (Popa, 2011).

Din scala Likert de la 1 la 7 a fost eliminat nivelul 4 care, în instrumentul original, corespunde afirmației: nici acord, nici dezacord, pentru a elimina nivelul de neutralitate (Popa, 2011).

Evaluarea variabilelor s-a realizat prin măsurarea și determinarea lor cu ajutorul chestionarului amintit mai sus. Această versiune este concepută pentru a identifica atitudinea față de școală, nefiind un test de inteligență sau de personalitate. Evaluarea se face pe o scară Likert de la 1 la 6: *puternic dezacord* (1), *dezacord* (2), *ușor dezacord* (3), *ușor de acord* (4), *de acord* (5), *puternic de acord* (6). Chestionarul are un coeficient alpha de .9431.

Fiecare respondent completează de asemenea clasa, vârsta, sexul și statutul familial.

Cele 35 de afirmații sunt grupate în cinci variabile, după cum urmează: (a) auto-percepția academică, cu șapte itemi: 2, 3, 5, 11, 13, 20 și 22; (b) atitudinea față de profesori și clasă, cu

șapte itemi: 1, 9, 14, 16, 17, 31 și 34; (c) importanța acordată ținutelor, cu șase itemi: 15, 18, 21, 25, 28 și 29; (d) motivație și auto-reglementare, cu zece itemi: 4, 8, 10, 24, 26, 27, 30, 32, 33 și 35, și (e) atitudinea față de școală, cu cinci itemi: 6, 7, 12, 19 și 23.

Colectarea datelor

Colectarea datelor s-a realizat prin parcurgerea următoarelor etape:

Au fost pregătite instrumentele, iar completarea chestionarelor s-a făcut într-o singură zi pentru toți elevii selectați din fiecare școală, pentru a se putea controla variabila *momentul testării*. Completarea chestionarului a durat 20 de minute, etapele examinării fiind desfășurate în timpul orarului școlar, cu acordul directorului, al profesorilor, al părinților și implicit al elevilor (subiecți ai cercetării prezente).

Toți elevii au primit același tip de chestionar pentru evaluarea atitudinii față de școală. Chestionarele au fost completate de elevi în mod individual. Înainte de a fi aplicate li s-a explicat modalitatea de completare și au fost asigurați că testele vor fi confidențiale. Decizia de a participa la acest studiu a fost la latitudinea lor și nu au existat condiționări legate de completarea chestionarului. Apoi chestionarele au fost adunate, iar scorurile participanților au fost corelate cu răspunsurile lor. Deoarece s-a explicat foarte bine necesitatea completării tuturor itemilor, precum și modalitatea de completare, nu au fost chestionare incomplete care să determine anularea acestora.

Ipoteza de nul

Orice cercetare științifică nu poate fi realizată în lipsa unei ipoteze. Ipotezele reprezintă presupuneri de tip cauză – efect sau de tip corelațional, a căror testare duce la un plus de înțelegere, de cunoaștere a subiectului studiat. Această cunoaștere poate fi confirmată sau

infirmată. Ipoteza de cercetare formulată în capitolul I este însoțită de ipoteza nulă, al cărei obiectiv este proba statistică a ipotezei. În conformitate cu acest studiu s-a ridicat următoarea ipoteză de nul:

Ho: Nu există o diferență semnificativă în atitudinea față de școală între elevii care studiază un instrument muzical în Școala Gimnazială Victor Karpis și Școala Populară de Artă și cei care nu studiază un instrument muzical în Școala Gimnazială Daia și a Școlii Gimnaziale Băneasa, în anul școlar 2017-2018.

Analiza datelor

Pentru a putea face analiza datelor este necesară mai întâi operaționalizarea variabilelor și a ipotezei.

Cercetarea de față a pornit de la premisa că exersarea la un instrument muzical are un impact pozitiv asupra elevilor, însă nu cunoaștem care este acest impact și cum influențează el atitudinea față de școală. Ea are în vedere cele 5 variabile principale dependente: auto-percepția academică, atitudinea față de profesori și colegi, atitudinea față de școală, importanța acordată ținutelor și motivația și auto-reglementarea (vezi Tabelul 1).

Necunoscând dacă aceste variabile prezintă comportamente diferite în momente diferite, am verificat acest aspect prin studiul de față în care am utilizat pentru prezicerea variabilei dependente atitudinea generală față de școală a elevilor (vezi Anexa B).

Designul cercetării a fost unul de tip comparativ. Pentru analiza datelor s-a utilizat proba t pentru eșantioane independente. Acest test a urmărit compararea scorurilor variabilelor între două eșantioane independente.

Tabel 1*Operaționalizarea ipotezei*

Ipoteza de nul	Variabile	Interval de valori/ Categorii	Proba de semnificație statistică
Studiul unui instrument muzical nu este predictor semnificativ pentru atitudinea față de școală a elevilor	-Auto-percepția academică (VD) -Atitudinea față de profesori și colegi (VD) -Atitudinea față de școală(VD) -Importanța acordată țintelor(VD) -Motivație și auto-reglementare (VD) - Grupul (VI)	Interval de valori: 35 - 210 Categori: 1. Studiază un instrument muzical 2. Nu studiază un instrument muzical	Proba <i>t</i> , pentru grupuri independente

Pe lângă acestea, variabilele demografice sexul, clasa, vârsta, școala, statutul familial, vor face obiectul unor analize suplimentare ca și variabile independente (vezi Anexa C).

Pentru a obține rezultatele statistice au fost făcute analize descriptive, comparative și corelaționale.

CAPITOLUL IV

PREZENTAREA REZULTATELOR

Introducere

În acest capitol se prezintă rezultatele observate în urma prelucrării datelor acestui studiu. Scopul principal al acestei cercetări a fost să se înțeleagă mai profund relația care există între studiul unui instrument muzical și atitudinea față de școală a elevilor și de asemenea impactul pe care muzica îl are asupra dezvoltării personalității copiilor.

Descrierea eșantionului

Se prezintă în continuare datele demografice ale elevilor cuprinși în cercetare, descrierea variabilelor folosite în studiu, rezultatele probelor statistice pentru probarea ipotezei, cât și alte rezultate obținute.

Alte variabile de care am ținut cont în cercetare au fost: clasa din care fac parte respondenții, vârsta respondenților, sexul, statutul familial al respondenților și dacă au studii de muzică sau nu.

Clasa din care fac parte respondenții

Elevii sunt înscriși în școală în clasele de la a-II-a la a-VIII-a, astfel: șase elevi au aparținut clasei a-II-a, cinci elevi clasei a-III-a, șase elevi clasei a-IV-a, 24 de elevi clasei a-V-a, 28 de elevi clasei a-VI-a, 33 de elevi clasei a-VII-a și opt elevi clasei a-VIII-a. Analiza datelor a scos în evidență faptul că din numărul total al elevilor chestionați, cei mai mulți respondenți

au fost din clasa a-VII-a, ceea ce reprezintă 30%, apoi din clasa a-VI-a: 25,5% și din clasa a-V-a: 21,8% (vezi Tabelul 2).

Vârsta respondenților

Vârsta elevilor chestionați este cuprinsă între 8 ani și 15 ani, cei mai mulți elevi având între 11 și 14 ani și anume 91 de elevi, reprezentând 82,65%, după cum reiese din Tabelul 3.

Tabel 2

Distribuția eșantionului pe clase

Clasa	<i>n</i>	%
2	6	5,5
3	5	4,5
4	6	5,5
5	24	21,8
6	28	25,5
7	33	30,0
8	8	7,3

Tabel 3

Distribuția eșantionului pe vârstă

Vârsta	<i>n</i>	%
8 ani	4	3.63%
9 ani	3	2.72%
10 ani	7	6.36%
11 ani	14	12.72%
12 ani	31	28.12%
13 ani	29	26.36%
14 ani	17	15.45%
15 ani	5	4.54%

Sexul participanților

Din totalul de 110 elevi chestionați, 36 au fost băieți, reprezentând 32,72% și 74 au fost fete, reprezentând 67,27%.

Statutul familial al respondenților

În ceea ce privește statutul familial, participanții au fost clasificați după următoarele criterii: dacă părinții sunt împreună, dacă sunt divorțați, separați sau decedați: fie mama, fie tata, fie ambii părinți. În tabelul 4 se observă că majoritatea elevilor au părinții împreună și anume 89 de elevi, reprezentând 80.9 %, iar elevii care provin din alte tipuri de familii sunt în număr de 21, reprezentând 19.1 %.

Tabel 4

Distribuția eșantionului după statutul familial

Statutul familial	<i>n</i>	%
Părinți împreună	89	80,9
Divorțați	15	13,6
Separați	4	3,6
Decedată mama	1	0,9
Decedat tata	1	0,9

Studii de muzică

Întrucât studiile de muzică reprezintă o variabilă de bază a studiului, elevii au fost împărțiți în două categorii: cei care studiază un instrument muzical: 50 de elevi, reprezentând 45,5% și cei care nu studiază un instrument muzical: 60 de elevi, reprezentând 54,5%.

Validarea și fiabilitatea instrumentului

Comparativ cu alte chestionare, School Attitude Assessment Survey- revised conține un număr relativ mic de itemi. Este formulat într-un limbaj accesibil, fiind ușor de administrat. Validarea, fiabilitatea și consistența internă a instrumentului a fost determinată cu ajutorul coeficientului de Cronbach care are o valoare alpha de .9431. Validarea instrumentului a fost demonstrată (Popa, 2011) și a fost folosit și în alte studii de cercetare (Abrudan, 2016).

Conform teoriei, în urma analizei, itemii sunt grupați pe subscale. Analiza de fiabilitate a fost determinată cu ajutorul coeficientului alpha de Cronbach (vezi Anexa D). În Tabelul 5 sunt prezentate valorile lui α pentru fiecare aspect al atitudinii elevilor față de școală și pentru

Tabel 5

Coeficientul alpha de Cronbach pentru Chestionarul Atitudinii față de Școală

Subscale	α	Numărul de itemi
Atitudinea față de profesori și clasă	.851	7
Auto-percepția academică	.872	7
Motivație și autoreglementare	.928	10
Atitudinea față de școală	.868	5
Atitudinea față de ținte și obiective	.807	6
Atitudinea generală față de școală	.955	35

instrumentul general. Valorile obținute atât pentru grupele de itemi cât și pentru întregul chestionar au demonstrat că această scală are un grad mare de consistență internă. Alpha de Cronbach obținut în urma analizei este de .955, o valoare mult mai ridicată decât a instrumentului original de .943.

Descrierea variabilelor studiului

Această secțiune prezintă statistica descriptivă a fiecăreia dintre ele, observându-se felul în care acestea sunt distribuite și variază în ansamblul întregului eșantion ales pentru cercetare (vezi Anexa E).

În continuare voi oferi câteva exemple legate de subvariabilele studiului pornind de la importanța acordată țințelor și obiectivelor, apoi atitudinea față de profesori și colegi, față de școală, de autopercepția academică și de motivație și auto-reglementare. Am ales această ordine a subvariabilelor ca urmare a rezultatelor analizei acestei cercetării și anume observarea înregistrării celei mai mari medii la subvariabila importanța acordată țințelor: media 5,59 și cea mai mică medie la subvariabila motivație și auto-reglementare: 4,29.

Media subvariabilei motivație și auto-reglementare este destul de aproape de poziția 4 care semnifică ușor de acord, iar media atitudinii față de ținte și obiective este mult peste poziția 5 care semnifică de acord, chiar spre poziția 6 care semnifică puternic de acord. Celelalte subvariabile au mediile între poziția 4 și poziția 5, pentru elevii care nu studiază un instrument și chiar spre poziția 6 pentru elevii care studiază un instrument muzical, în ordine crescătoare, după motivație și auto-reglementare fiind subvariabila autopercepția academică cu o valoare de 4,59 pentru elevii care nu studiază un instrument și 5,23 pentru cei care studiază un instrument, urmată de subvariabila atitudinea față de școală cu o valoare de 4,67 pentru cei care nu studiază un instrument și 5,37 pentru cei care studiază un instrument și apoi subvariabila atitudinea față de profesori și colegi cu o valoare de 4,93 pentru elevii care nu studiază un instrument și 5,25 pentru cei care studiază un instrument muzical. Atitudinea generală față de școală care face media tuturor subvariabilelor înregistrează o valoare de 5,26 pentru elevii de la școala de muzică și 4,70 pentru elevii care nu studiază un instrument muzical.

Am evidențiat comparativ cele două categorii de elevi, cei care studiază un instrument și cei care nu studiază un instrument, pentru a observa diferențele de atitudine față de școală a elevilor, atitudine ce reiese din chestionarele completate. Am folosit calculul mediei aritmetice adunând punctajele itemilor ce corespund variabilei respective din fiecare chestionar, împărțind apoi la numărul de elevi, atât pentru cei care studiază un instrument cât și pentru cei care nu studiază, pentru a observa diferențele dintre grupe. În final, am comparat media atitudinii generale față de școală pentru cele două categorii de elevi.

În Tabelul 6 se prezintă statistica variabilei atitudinea față de școală și subscalele sale (vezi Anexa E).

Tabel 6

Analiza descriptivă pentru atitudinea generală față de școală și subscalele acesteia

Variabile	Minim	Maxim
Atitudinea generală față de școală	2,66	6,00
Autopercepția academică	2,29	6,00
Atitudinea față de profesori și colegi	1,86	6,00
Atitudinea față de școală	2,20	6,00
Importanța acordată ținutelor	3,17	6,00
Motivație și autoreglementare	1,50	6,00

Importanța acordată ținutelor și obiectivelor

Afirmațiile „este important să iau note bune la școală” (itemul 25), „dacă fac bine la școală, acest lucru este important pentru obiectivele viitoarei mele cariere” (itemul 18) și „vreau să fac ce pot mai bine la școală” (itemul 28) au fost evaluate de 47 de respondenți de la muzică cu punctaj maxim, ei fiind de acord și în totalitate de acord, în proporție de 92%, comparativ cu 65% dintre elevii care nu studiază un instrument muzical.

La afirmația „vreau să iau note bune la școală” (itemul 15), din cei 50 de elevi care studiază un instrument muzical 46 de elevi au fost de acord și total de acord, ceea ce reprezintă un procent semnificativ de 91%, comparativ cu doar 39 de elevii din cei 60 care nu studiază un instrument muzical, ceea ce reprezintă o proporție de 65%.

Atitudinea față de profesori și colegi

La afirmația „îmi plac profesorii mei” (itemul 14) și „mulți dintre profesorii de la școala mea sunt profesori buni” (itemul 31), 66% dintre respondenții ambelor eșantioane au fost în totalitate de acord, neînregistrându-se nici un scor pentru dezacord sau puternic dezacord.

Atitudinea față de școală

Afirmația „aceasta este o școală bună” (itemul 7) a înregistrat un punctaj de 90% în totalitate de acord printre respondenții școlii de muzică, dar afirmația „sunt mândru de această școală” (itemul 23) a înregistrat cel mai mic punctaj al acestei cercetări, puternic dezacord acordat de 9 dintre elevii care nu studiază un instrument muzical, însumând o proporție de 15%.

Autopercepția academică

La afirmația „școala este ușoară pentru mine” (itemul 13), 25% dintre respondenții ambelor eșantioane sunt în totalitate de acord, ceea ce înseamnă că 75% dintre elevi se confruntă cu dificultăți diverse de învățare, iar la afirmația „pot să înțeleg procese complexe la școală” (itemul 20) doar 23% dintre respondenți sunt de acord, elevii care nu studiază un instrument muzical răspunzând chiar într-un procent mai mic, de doar 11%, cu „total de acord”.

Motivație și autoreglementare

La afirmațiile „îmi verific temele înainte de a le prezenta” (itemul 4), „petrec mult timp

la teme” (itemul 30) și „depun mult efort la teme” (itemul 33), doar 16% dintre respondenții care nu studiază un instrument muzical sunt total de acord, ceea ce înseamnă că restul de 84% dintre elevi nu prezintă interes pentru efectuarea temelor. De asemenea la afirmația „muncesc din greu la școală” (itemul 8) doar 28% dintre respondenți care nu studiază un instrument muzical sunt total de acord, restul de 72% dintre respondenți nedeputând un efort susținut pentru rezultate școlare bune, 20% dintre elevi răspunzând cu puternic dezacord.

Afirmația care înregistrează cea mai înaltă medie este „vreau să iau note bune la școală” cu o medie de 5,59, „este important pentru mine să fac bine la școală” cu media 5,45, „dacă fac bine la școală acest lucru este important pentru viitoarea mea carieră” cu o medie de 5,51, iar afirmația care înregistrează cea mai scăzută medie este „petrec mult timp la teme” cu o medie de 4,16. Nu se poate trece cu vederea această concluzie oarecum ironică ce caracterizează elevii, afirmația „vreau să iau note bune la școală ” fiind itemul cu media cea mai mare și „petrec mult timp la teme” itemul care înregistrează cea mai mică medie în studiul de față.

Testarea ipotezei

În continuare voi prezenta probele statistice utilizate pentru testarea ipotezei.

Ipoteza de nul declară că nu există o diferență semnificativă în atitudinea față de școală a elevilor din zona Giurgiu care studiază un instrument muzical față de elevii care nu studiază un instrument muzical. Pentru această ipoteză am utilizat proba t pentru eșantioane independente, cu ajutorul căreia se poate concluziona că există o diferență semnificativă a atitudinii față de școală din punct de vedere statistic între cele două grupuri. Rezultatele statistice complete se găsesc în Anexa F.

Astfel, prin aplicarea probei t , s-a ajuns la concluzia că există o diferență semnificativă în atitudinea față de școală între grupurile determinate, pentru atitudinea generală față de școală

($t_{(108)} = 4,160, p = ,000$) a rezultat o medie de 5, 268 pentru elevii care studiază un instrument muzical și 4,701 pentru elevii care nu studiază un instrument muzical (vezi Tabelul 7).

Tabel 7

Media dimensiunii atitudinii față de școală pentru cele două grupuri

Dimensiune	Media	
	Studiază muzica	Nu studiază muzica
Auto-percepția academică	5,2371	4,5881
Atitudinea față de profesori și colegi	5,2514	4,9381
Atitudinea față de școală	5,3760	4,6767
Importanța acordată țințelor	5,5967	5,2611
Motivație și auto-reglementare	5,0500	4,2900
Atitudinea generală față de școală	5,2680	4,7010

Se observă o diferență cu adevărat semnificativă în patru subvariabile: auto-percepția academică, atitudinea față de școală, importanța acordată țințelor și motivație și auto-reglementare. Această analiză ne prezintă o atitudine foarte bună față de școală a elevilor care studiază un instrument muzical, observându-se diferențe semnificative între cele două grupuri de elevi la fiecare subvariabilă. Datele statistice obținute pe fiecare item al subvariabilelor sunt relevante în această privință, rezultatele probei statistice arătându-ne că ipoteza de nul a fost respinsă (vezi Anexa F).

Alte analize

În continuare, voi prezenta rezultatele care provin din analiza în raport cu mediul familial recunoscut și cu sexul respondenților. Fiecare dintre variabilele demografice clasa, vârsta, sexul,

statutul familial și dacă elevii au sau nu studii de muzică au fost validate în acest studiu, conform datelor statistice din Anexa G.

Atitudinea față de școală în raport cu statutul familial recunoscut

Analiza atitudinii față de școală în raport cu statutul familial recunoscut nu a evidențiat o diferență semnificativă între elevii care provin din familiile cu părinți împreună și cei cu părinți separați ($t_{(108)} = 1,023$, $p = ,039$). Diferența de medie dintre cele două opțiuni (părinți împreună și părinți separați) nu depășește 0,11% pentru variabila dependentă atitudinea generală față de școală. De asemenea diferențele mediilor celorlalte subvariabile sunt mici, până la maxim 0,3%.

Atitudinea față de școală în raport cu sexul respondenților

Atunci când am făcut o comparație a atitudinii față de școală între băieți și fete, se poate observa că fetele au o atitudine generală față de școală mai înaltă decât băieții ($t_{(108)} = 3,428$, $p = ,001$). Fetele înregistrează o medie a atitudinii generale față de școală de 5,1247 cu o abaterea standard de .67587, iar băieții înregistrează o medie de 4,6175 cu o abatere standard de .82679. Atunci când am analizat toate cele cinci subvariabile s-au înregistrat scoruri semnificativ mai înalte ale fetelor față de băieți, astfel: în la subvariabila autopercepția academică ($t_{(108)} = 2,793$, $p = ,006$), băieții au înregistrat o medie de 4,5516 în timp ce fetele au înregistrat media 5,0444. Pentru subvariabila atitudinea față de profesori și colegi ($t_{(108)} = 2,440$, $p = ,016$), băieții au înregistrat o medie de 4,8056 iar fetele o medie de 5,2143. În dreptul subvariabilei atitudinea față de școală ($t_{(108)} = 2,883$, $p = ,005$), băieții au înregistrat o medie de 4,6111 în timp ce fetele au înregistrat o medie de 5,1811. Pentru subvariabila importanța acordată ținutelor ($t_{(108)} = 2,992$, $p = ,003$), băieții au înregistrat o medie de 5,1620 iar fetele o medie de 5,5360, iar pentru

subvariabila motivație și auto-reglementare ($t_{(108)} = 2,995$, $p = ,004$), băieții au înregistrat o medie de 4,2083 iar fetele o medie de 4,8432.

În final, în urma acestei analize se observă diferențe semnificative între atitudinea față de școală între fete și băieți la toate dintre cele cinci dimensiuni ale scalei.

CAPITOLUL V

REZUMAT, OBSERVAȚII, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Rezumat

Scopul acestei lucrări de cercetare a fost acela de a observa în ce măsură studiul unui instrument muzical influențează atitudinea față de școală a elevilor din zona Giurgiu. Acest capitol conține rezumatul cercetării desfășurate și prezintă concluziile, împreună cu sugestiile și recomandările desprinse din rezultatele studiului, adresate elevilor, părinților și cadrelor didactice.

Personalitățile complexe și diferite ale elevilor, relațiile cu colegii și profesorii, motivațiile și interesul elevilor față de orele de curs sau față de sarcinile primite, metodele de predare ale profesorului, vârsta, sexul, mediul familial, precum și alți factori pot determina atitudini diferite ale elevilor față de școală. Cercetarea de față și-a propus să investigheze ce impact are muzica asupra copiilor și dacă există o relație semnificativă între studiul unui instrument muzical și atitudinea generală față de școală a elevilor.

Obiectivele studiului au fost următoarele: (a) să determine care este atitudinea față de școală a elevilor care studiază un instrument muzical în cele două Școli de Muzică de pe raza județului Giurgiu, (b) să determine care este atitudinea față de școală a elevilor care nu studiază un instrument muzical din două Școli Gimnaziale de pe raza județului Giurgiu, (c) să verifice în ce măsură muzica are un impact asupra organismului uman și asupra atitudinii față de școală a elevilor.

Ipoteza formulată în Capitolul I a cerut demonstrarea faptului că există o diferență semnificativă în atitudinea față de școală între elevii care studiază un instrument muzical și cei care nu studiază un instrument.

Populația pe care a fost aplicat instrumentul a fost alcătuită din 110 elevi, atât fete cât și băieți, din clasele I – VIII, aparținând unui număr de patru școlii de pe raza județului Giurgiu.

Au fost definiți termenii cercetării (muzică, interpretarea la un instrument muzical, muzicalitatea și atitudinea față de școală), pentru a înțelege perimetrul în care s-a defășurat cercetarea. Instrumentele la care elevii cântă sunt diverse: pian, vioara, flaut, oboi, clarinet, blockflote. Lucrând în domeniul educației muzicale și fiind implicată în lucrarea cu copiii și tinerii, am considerat oportună posibilitatea observării acestor elevi în cadrul școlii și impactul pe care-l are muzica asupra lor.

Conform ipotezei de tip corelațional s-a ajuns la un plus de înțelegere și de cunoaștere a subiectului studiat, astfel confirmându-se faptul că studiul unui instrument muzical determină o atitudine pozitivă față de școală, o dorință de dezvoltare personală, de atingere a țintelor și obiectivelor propuse de către fiecare elev.

Examinarea literaturii de specialitate a urmat direcțiile tematice menționate: impactul muzicii asupra organismului uman și atitudinea față de școală a elevilor care studiază un instrument muzical. În revizuirea literaturii despre impactul muzicii asupra copiilor, informațiile obținute le-am sintetizat progresiv, pornind de la impactul muzicii asupra creierului, apoi impactul muzicii asupra feteșilor și a nou-născuților, asupra copiilor cu nevoi speciale, asupra organismului uman, subliniind importanța muzicii în dezvoltarea personalității umane, importanța susținerii familiei în procesul de învățământ și impactul pe care-l are studierea unui instrument muzical asupra copiilor.

Atitudinea față de școală, acest construct compus la rândul său din: auto-percepția academică, atitudinea față de profesori și colegi, importanța acordată țințelor și motivație și auto-reglementare, a fost de asemenea studiată în literatură, rezultatele fiind ordonate și sintetizate în atitudinea față de școală a elevilor în general și atitudinea față de școală a elevilor care studiază un instrument muzical în special.

Instrumentul folosit pentru culegerea și prelucrarea datelor pentru atitudinea față de școală a fost School Attitude Assessment Survey-revised. Instrumentul a fost tradus în limba română și s-a făcut validarea traducerii. De asemenea, cu ajutorul datelor culese în acest studiu de cercetare s-a făcut o validare statistică a instrumentului, rezultatele fiind foarte apropiate de rezultatele obținute la validarea originală a instrumentelor de către autori.

După operaționalizarea variabilelor studiului și aplicarea metodei statistice s-au obținut rezultate semnificative. Primul factor care raportează că ipoteza de nul se respinge este media de 5,268 pentru elevii care studiază un instrument muzical și o medie de 4,701 pentru elevii care nu studiază un instrument muzical, conform aplicării probei *t* pentru eșantioane independente.

În cadrul variabilei *autopercepția academică* s-a observat că elevii care studiază un instrument muzical pot înțelege procese complexe la școală cu 12% mai mult decât cei care nu studiază un instrument. De asemenea, la variabila *motivație și auto-reglementare* observăm că interesul pentru efectuarea temelor, pentru depunerea unui efort susținut pentru rezultate școlare foarte bune este cu 64% mai mare la elevii care studiază un instrument muzical. În dreptul variabilei *importanța acordată țințelor și obiectivelor*, 92% dintre respondenții școlii de muzică au subliniat cu punctaj maxim că este important și își doresc să obțină note bune la școală, în vederea atingerii obiectivelor viitoarelor lor cariere.

Se poate concluziona că există o diferență semnificativă a atitudinii față de școală din

punct de vedere statistic între cele două grupuri, studiul unui instrument muzical fiind predictor pozitiv semnificativ pentru atitudinea față de școală a elevilor.

Observații și discuții

În acest subcapitol sunt prezentate observațiile unor elemente semnificative ale cercetării care ne oferă argumente pentru sugestii, concluzii și recomandări.

Cercetarea acestui subiect mi-a oferit posibilitatea dezvoltării personale, dat fiind faptul că alegerea lui a fost cauzată de existența unei motivații interioare profunde. Realizând această cercetare am descoperit lucruri noi privind atitudinea față de școală a elevilor care studiază un instrument muzical. Această preocupare a fost susținută și de faptul că, în societatea actuală, studiul unui instrument muzical nu este atât de mult valorificat pe cât ar fi nevoie. Sper ca mediatizarea rezultatelor acestei lucrări de cercetare să determine pe elevi, părinți și profesori să facă alegeri înțelepte în ceea ce privește îndrumarea copiilor spre audierea și mai ales interpretarea muzicii la un instrument, pentru dezvoltarea lor cât mai deplină și complexă.

În urma sintetizării informațiilor obținute din literatură putem observa cu ușurință beneficiile muzicii asupra organismului uman, asupra dezvoltării personalității copiilor pe multe planuri, cu nenumărate efecte pozitive, fie că vorbim de ascultarea muzicii sau, mai mult, de interpretarea ei, ea expunându-l pe copil la o varietate bogată de sentimente și trăiri sufletești. Stimularea auditivă bogată prin sunete armonioase de la cea mai fragedă vârstă, „între primul și al treilea an de viață” (Weinberger, 2004), poate facilita formarea de rețele neuronale și de conexiuni diverse, rezultând forme de organizare mai complexe ale acestor informații, esențiale în procesul muzical, în procesarea informațiilor muzicale (Olsho, 1984).

Muzica este un bun exemplu de activitate ce influențează și alte aspecte ale vieții care necesită ambiție, disciplină, dedicare, timp, studiu intens, muncă și chiar competitivitate pentru

cei ce doresc să ajungă la un nivel performant, aceștia dezvoltând capacități de comunicare, înțelegere, conștiinciozitate și creativitate, cultivând responsabilitatea, perseverența, demnitatea, armonia interioară, respectul, exigența, muzica influențând în mod benefic comportamentul cât și atitudinea (Aldea și Munteanu, 2001). Prin muzică se antrenează permanent gândirea independentă și fantezia creatoare, la copiii nefiind prezentă reținerea sau inhibiția, sporindu-se continuu capacitatea copilului de concentrare și coordonare (Niedermaier, 1999).

Factorii externi precum mediul familial sau colectivitățile de copii școlare sau preșcolare, dar mai ales educația, determină în mare parte evoluția copilului, alături bineînțeles de ereditate. Cu toate acestea, pentru muzică un rol determinant îl are în primul rând mediul familial, cercetătorii susținând că există o legătură puternică între stimularea timpurie și succesul ulterior (Takeuchi și Hulse, 1993), implicarea părinților în orele de instrument ale copilului fiind esențială, abilitățile muzicale ale copilului formându-se în primii ani de viață, printr-un proces normal de învățare, muzicalitatea copilului ieșind la iveală în cadrul unor colectivități în care se cultivă muzica, uneori putând ajunge cote ridicate (Comes, 2002).

Atitudinea față de școală a elevilor este influențată în mare parte de percepția copilului asupra propriei lui capacități, cel care se percepe pe sine ca fiind capabil de performanță, va munci pentru a-și atinge țintele (Valeski și Stipek, 2001), și de percepția copilului referitoare la atitudinea profesorului față de el. Mânia, lipsa de încredere, ironia, critica, dezaprobarea profesorului sunt factori care determină scăderea interesului copilului față de școală, însă dacă profesorul îl va aprecia și îl va încuraja, copilul va face tot ce va putea pentru a se ridica la nivelul așteptărilor. Dacă elevul îl place pe profesor, iar profesorul îl motivează puternic, va iubi și el cursul acestuia, pe când dacă profesorul nu reușește să se facă plăcut, nici elevilor nu le

va plăcea cursul predat (Corey și Beery, 1938).

De asemenea atitudinea față de școală este influențată de sociabilitatea și motivația copilului, de respectul și stima sa de sine (Brand, 2004), muzica și mediul școlar sau socio-cultural în care ea este studiată putând produce schimbări legate de mediul intern al adolescentului, transformându-i reprezentările pe care la are în legătură cu lumea sa interioară, în special cea emoțională (Rutter, 1980).

Profesorul este, în cele din urmă, cel care va juca un rol important în dezvoltarea gândirii creative, a talentului și a muzicalității elevilor (Ruokonen și Vikat, 2005). El trebuie să se asigure că posedă o calificare specializată pentru predarea muzicii la clasă (Ballantyne și Packer, 2004), colaborarea elev-profesor îmbunătățind atitudinea copilului față de școală, elevul fiind motivat mai mult de cooperare decât de competiție (Akinbobola, 2009).

Avantajele cântatului la instrument

În urma unor discuții purtate cu elevi care studiază un instrument muzical, am selectat câteva avantaje ale cântatului la pian, enunțate chiar de interlocutori, care ne vor ajuta să formulăm în finalul lucrării și câteva recomandări.

Printre cele mai importante avantaje se numără dezvoltarea concentrării, a atenției distributive, a capacității de memorare vizuală și auditivă în timpul studiului individual sau al evoluției interpretative în public, prin realizarea mișcării diferite cu cele două mâini, urmărind și interpretând partituri din ce în ce mai complexe, cât și stimularea creativității. Muzica, în special în cazul copiilor care ajung la performanță, este o preocupare creativă, creativitatea fiind utilă ulterior pentru viață, în orice domeniu de activitate ales de copil. Creativitatea copiilor se poate manifesta foarte bine în cadrul regulilor, interpretul înțelegând că uneori realități îndepărtate sunt foarte strâns conectate.

Printre avantajele enunțăm îmbunătățirea exprimării emoționale: pe de o parte, exprimarea de sine, artistică, pe o cale indisponibilă celor care nu știu să cânte, știut fiind faptul că cu cât omul are mai multe căi de exprimare (scris, pictură, muzică etc.), cu atât este mai îmbogățit sufletește; pe de altă parte, echilibrarea emoțiilor prin „descărcarea” sentimentelor personale pe claviatură: fericire, melancolie, plăcere, nostalgie, mânie, frustrare, entuziasm, tristețe, bucurie etc., armonia textului muzical ajutând la înțelegerea legăturilor dintre elementele vieții și a existenței regulilor.

Acest lucru este posibil datorită educării motricității fine, prin mișcarea degetelor pe claviatura pianului cu viteză și precizie, coordonând cele două mâini și educând coordonarea ochi-mână, un alt mare avantaj al cântatului la instrument.

Rezultatele sau performanțele înregistrate de copil duc la dezvoltarea încrederii și a stimei de sine, mai ales atunci când depune efort și dă dovadă de educare a răbdării și a perseverenței, realizând lucruri dificile. Copiii învață ce înseamnă disciplina, efortul constant, ce înseamnă să nu renunți chiar dacă pare imposibil de realizat și să te bucuri de faptul că prin perseverență ai reușit un lucru pe care nu îl credeai posibil. Prin participarea la concursuri, spectacole, festivaluri școlare și extrașcolare se întărește sentimentul de împlinire personală a elevului, experimentând bucuria în fața succesului sau resemnare și munca în continuare mai îndârjită, în fața eșecului sau al nereușitei.

Un alt avantaj poate fi observat în domeniul școlar prin îmbunătățirea performanțelor școlare, a abilităților de citire, de exprimare, de matematică și a științele exacte, prin învățarea unei limbi străine, dezvoltând abilitățile lingvistice. Elevul învață să se concentreze pe un obiectiv clar, pe o țintă sau un ideal tangibil, detașându-se de tot ce îl poate deconecta de la atingerea lui, atât pe parcursul studierii pieselor muzicale, cât și a înțelegerii mesajului muzical

sau memorării lor.

Prin studiul unui instrument se realizează integrarea copilului într-un grup suport, întărirea relațiilor de prietenie, comunicarea pe aceleași teme și subiecte cu partenerii de grup. Acest lucru îl ajută la dezvoltarea abilităților de ascultare, copiii devenind ascultători activi, le întărește spiritului de echipă. Atunci când studiezi un instrument sau cânti într-o orchestră, înveți să cooperezi cu cei din jur, succesul final fiind al întregii echipe, în care fiecare își face treaba cât mai bine.

De asemenea se observă întărirea relația părinte– copil, prin implicarea directă a părintelui prin susținerea copilului din punct de vedere afectiv, moral și chiar financiar.

Ca ultim avantaj, dar nu cel mai puțin important este și accesul elevilor la evenimente culturale și sociale: expoziții, simpozioane, conferințe pe teme muzicale, recitaluri și concerte ale unor interpreți renumiți, ceea ce determină o lărgire a culturii generale și muzicale, dar și integrarea lor în viața socială.

Concluzii

Muzica are efecte pozitive asupra dezvoltării fizice, emoționale și cognitive a copiilor. A cânta la un instrument muzical activează mai multe zone și rețele ale creierului, facilitând super-memoria. Muzica este vizibil eficientă în terapia copiilor cu nevoi educaționale speciale.

Studierea muzicii necesită ambiție, disciplină, dedicare, concentrare, coordonare, timp, mult exercițiu, competitivitate, abilități de comunicare, conștiinciozitate și perseverență. De asemenea, duce la creșterea stimei de sine, a autocontrolului, a autodiscipliniei, a armoniei interioare și a creativității.

Pe baza rezultatelor obținute în urma studiului, am formulat următoarele concluzii:

În toate cercetările prezentate în revizia literaturii de față am găsit că muzica, acest limbaj

universal, are efecte benefice și pozitive în procesul de creștere, dezvoltare și educare a copiilor, cu numeroase avantaje morale, fizice, estetice, psihice, spirituale și intelectuale, pornind chiar din stadiul de nou-născut.

Muzica interpretată la instrument se distribuie direct și simultan în tot creierul, activând arii și rețele multiple ale creierului, facilitând accesul la supermemorie.

Educația muzicală prenatală ajută la dezvoltarea mai rapidă a fătului, având efect benefic asupra creierului prematurilor și poate alimenta aptitudinile muzicale la viitorul copil.

Terapia cu muzică este predictor semnificativ pentru rezultatele pozitive în îmbunătățirea concentrării, a dificultăților de comportament și a performanțelor elevilor la nivel academic al copiilor cu nevoi speciale, a celor cu ADHD sau a copiilor autiști.

Studiul muzicii duce la creșterea respectului de sine, a autocontrolului și a disciplinei.

Zestrea genetică, mediul de dezvoltare al copilului într-o ambianță muzicală și susținerea familiei în demersul artistic al copilului, duc la apariția muzicalității în viața copilului, condiție esențială pentru exersarea la un instrument muzical.

Studiul unui instrument muzical antrenează procese complexe ale gândirii, coroborate cu abilități verbale, vizuale și motrice.

Copiii ai căror părinți participă alături de ei la lecții sunt mai motivați să studieze la instrument și manifestă un interes mai mare față de muzică.

Atitudinea față de școală este mai înaltă la fete decât la băieți, ca de altfel și latura cognitivă și cea comportamentală.

Dinamica interpersonală a relațiilor elev-părinte și elev-profesor este predictor semnificativ față de atitudinea față de școală.

Interpretarea la un instrument muzical este predictor semnificativ al atitudinii față de

școală a elevilor, ea oferind oportunități crescute de învățare, de dezvoltare, dar și promovarea unor valori precum perseverență, disciplină și o atitudine pozitivă față de muncă, în general.

În concluzie, din cercetările științifice reiese importanța studierii muzicii, în special studierea unui instrument muzical, impactul pozitiv al muzicii asupra organismului uman, asupra copiilor de orice vârstă, cântatul fiind definitiv pentru dezvoltarea lor complexă și completă.

Recomandări

Pe baza rezultatelor obținute, a discuțiilor și concluziilor acestei cercetări, în ultima parte a lucrării sunt făcute unele recomandări pentru cercetători, părinți, profesori și elevi, astfel:

Aplicarea unei cercetări asemănătoare în toate școlile de muzică din România pentru a avea un număr suficient de mare de subiecți în fiecare dintre cele două grupuri și pentru a putea determina dacă se confirmă ipoteza de cercetare și în alte zone ale țării, cât și în liceele de muzică din țară, pentru elevi cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani, în vederea determinării și confirmării acestei ipoteze de cercetare. De asemenea aplicarea unei cercetări asemănătoare pentru părinții elevilor care studiază un instrument muzical, la toate cele trei niveluri de învățământ: primar, gimnazial și liceal.

Deși atitudinea față de școală a copiilor care studiază un instrument muzical este demonstrată într-o formă semnificativă, este necesară organizarea unor seminarii, a unor reprezentații în grădinițe, în școli și licee, care să-i motiveze și să-i determine pe părinți să conștientizeze importanța muzicii, a studiului unui instrument, susținându-i pe copii în alegerea unui instrument pentru studiul individual.

Organizarea unor seminarii de instruire a profesorilor pentru conștientizarea impactului pe care-l au aceștia la clasă asupra elevilor, conștientizarea stilului de predare și dezvoltarea

abilităților de comunicare, oferirea de suport emoțional, empatie, fermitate și dăruire în relația cu elevii.

Prezentarea unor programe muzicale care să conțină jocuri și activități muzicale în grădinițe și centre de îngrijire pentru copii, încurajându-i și îndrumându-i către studiul unui instrument muzical, cât și pentru a-i familiariza cu noțiunile elementare ale muzicii.

Prezentarea unor seminarii despre instrumentele muzicale în școlile gimnaziale ale învățământului de masă pentru clasele primare și gimnaziale, pentru familiarizarea elevilor cu sunetele instrumentelor muzicale.

Organizarea în cadrul Bisericii a unor programe, festivaluri pentru părinți și copii, realizate împreună cu elevii care sunt înscriși în școlile de muzică, în vederea îmbunătățirii relațiilor părintă-copii, profesori-elevi, părinți-profesori și implicit a atitudinii față de școală a elevilor.

Folosirea muzicii ambientale în desfășurarea orelor de curs, o muzică caldă, liniștită, făcând ca exprimarea rigidă sau logică a orelor de matematică, fizică sau chimie să capete o dimensiune emoțională și echilibrată, liniștind gândirea și îmbunătățind concentrarea și asimilarea informației, calmându-i pe profesori și însuflețindu-i pe elevi.

Prin rezultatele acestui studiu dorim motivarea copiilor care nu studiază un instrument muzical, în vederea parcurgerii unui program de cunoaștere și formare a deprinderilor și abilităților în mânăuirea unui instrument, pentru amplificarea interesului pentru muzică prin dezvoltarea capacității de înțelegere, receptare și reproducere a mesajului muzical, pentru dezvoltarea aptitudinilor interpretative, atât vocale cât mai ales instrumentale, rezultând o atitudine pozitivă față de școală, față de profesori și colegi, fiind mai motivați în alegerea și atingerea țăintelor, cu rezultate și performanțe academice de o calitate superioară, pentru

dezvoltarea lor intelectuală, emoțională, motrică și spirituală, și pentru formarea unei personalități holistice complexe și complete.

ANEXA A

CHESTIONARUL DE EVALUARE A ATITUDINII
FAȚĂ DE ȘCOALĂ

CHESTIONAR DE EVALUARE A ATITUDINII FAȚĂ DE ȘCOALĂ

Informații personale – completați și încercuiți datele personale corespunzătoare:

Clasa.....Vârsta.....Sex: M F Statutul familial - părintii tăi sunt:

Împreuna Divortati Separati Decedat (mama) Decedaț (tata) Decedați

- Acest chestionar este conceput pentru a identifica părerea voastră față de școală. Nu este un test de inteligență sau de personalitate.
- Pentru completarea acestui chestionar vă sunt necesare aproximativ 5 minute.
- Vă rog să evaluați cât de mult sunteți de acord sau dezacord cu următoarele afirmații.
- Pentru a răspunde la fiecare întrebare utilizați un interval de la 1 la 6, unde (1) înseamnă puternic dezacord, iar (6) înseamnă puternic de acord.
- Vă rog încercuiți doar o variantă de răspuns pentru fiecare întrebare.

Puternic dezacord	Dezacord	Ușor dezacord	Ușor de acord	De acord	Puternic de acord
1	2	3	4	5	6

	AFIRMAȚIA	S	C	O	R	U	L
1.	Orele pe care le am sunt interesante.	1	2	3	4	5	6
2.	Sunt inteligent.	1	2	3	4	5	6
3.	Pot învăța repede idei noi în școală.	1	2	3	4	5	6
4.	Îmi verific temele înainte de a le prezenta.	1	2	3	4	5	6
5.	Sunt isteț la școală.	1	2	3	4	5	6
6.	Ma bucur ca merg la aceasta școală.	1	2	3	4	5	6
7.	Aceasta este o școală bună.	1	2	3	4	5	6
8.	Muncesc din greu la școală.	1	2	3	4	5	6
9.	Relaționez bine cu profesorii mei.	1	2	3	4	5	6
10.	Sunt auto-motivat să-mi fac temele.	1	2	3	4	5	6
11.	Sunt bun la învățarea lucrurilor noi în școală.	1	2	3	4	5	6
12.	Această școală este o opțiune bună pentru mine.	1	2	3	4	5	6
13.	Școala este ușoară pentru mine.	1	2	3	4	5	6
14.	Îmi plac profesorii mei.	1	2	3	4	5	6
15.	Vreau să iau note bune la școală.	1	2	3	4	5	6
16.	Profesorii mei fac procesul învățării interesant.	1	2	3	4	5	6
17.	Profesorilor le pasă de mine.	1	2	3	4	5	6
18.	Dacă fac bine la școală, acest lucru este important pentru obiectivele viitoarei mele cariere.	1	2	3	4	5	6
19.	Îmi place această școală.	1	2	3	4	5	6
20.	Pot să înțeleg procese complexe la școală.	1	2	3	4	5	6
21.	A face bine la școală este unul din scopurile mele.	1	2	3	4	5	6
22.	Sunt capabil să obțin chiar nota 10.	1	2	3	4	5	6

23.	Sunt mândru de această școală.	1	2	3	4	5	6
24.	Îmi fac temele regulat.	1	2	3	4	5	6
25.	Este important să iau note bune la școală.	1	2	3	4	5	6
26.	Sunt organizat când îmi fac temele.	1	2	3	4	5	6
27.	Folosesc o varietate de strategii de a învăța lucruri noi.	1	2	3	4	5	6
28.	Vreau să fac ce pot mai bine la școală.	1	2	3	4	5	6
29.	Este important pentru mine să fac bine la școală.	1	2	3	4	5	6
30.	Petrec mult timp la teme.	1	2	3	4	5	6
31.	Mulți dintre profesorii de la școala mea sunt profesori buni.	1	2	3	4	5	6
32.	Sunt un elev responsabil.	1	2	3	4	5	6
33.	Depun mult efort la teme.	1	2	3	4	5	6
34.	Îmi plac orele pe care le am.	1	2	3	4	5	6
35.	Mă concentrez la teme.	1	2	3	4	5	6

ANEXA B

OPERAȚIONALIZAREA VARIABILELOR STUDIULUI

Variabilele și subvariabilele studiului

Variabila	Definiția conceptuală	Definiția instrumentală	Definiția operațională
Atitudinea față de școală	Reprezintă atitudinea cumulată cantitativ pe care elevii o manifestă față de școală în general, față de profesori, clasă și colegi, față de motivație și auto-reglementare, față de ținte și obiective și autopercepția academică pe care o manifestă față de școală,	<p>Această variabilă va fi determinată cu ajutorul chestionarului School Attitude Assessment Survey- Revised (Anexa A).</p> <p>Cele 35 de afirmații se referă la subvariabilele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - autopercepția academică (întrebările 2, 3, 5, 11, 13, 20 și 22), - atitudinea față de profesori și clasă (întrebările 1, 9, 14, 16, 17, 31 și 34), - atitudinea față de școală (întrebările 6, 7, 12, 19, 23), - importanța acordată țăintelor (întrebările 15, 18, 21, 25, 28 și 29), precum și - motivație și auto-reglementare (întrebările 4, 8, 10, 24, 26, 27, 30, 32, 33 și 35). <p>Vom utiliza o scală Likert de la 1 la 6, cu următoarele opțiuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> Puternic dezacord Dezacord Ușor dezacod Ușor de acord De acord Puternic de acord 	<p>Scala metrică de interval. Pentru fiecare categorie a scalei au fost atribuite următoarele valori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - puternic dezacord-1 - dezacord- 2 - ușor dezacord- 3 - ușor de acord- 4 - de acord – 5 - puternic de acord-6 <p>Atitudinea față de școală însumează valorile celor cinci subvariabile și poate înregistra valori în intervalul 35 – 210.</p>

ANEXA C

OPERAȚIONALIZAREA VARIABILELOR DEMOGRAFICE

Variabilele demografice

Variabile independentă	Definiția conceptuală	Definiția instrumentală	Definiția operațională
Sexul	Sexul elevilor chestionați	Variabila "sex" a fost obținută pe baza datelor demografice, cerându-le subiecților să precizeze sexul: masculin, feminin	Scala nominală se marchează cu M dacă subiecții aparțin sexului masculin și cu F dacă subiecții aparțin sexului feminin. 1: M 0: F
Clasa	Clasa / nivelul elevilor chestionați	Variabila "clasa" o fost obținută pe baza datelor demografice, cerându-le subiecților să precizeze în ce clasă sunt: aIIa, aIIIa, aIVa, aVa, aVIa, aVIIa, aVIIIa.	Elevii vor preciza în ce clasă sunt. Se va nota: 2 - ptr clasa a II a 3 - ptr clasa a III a 4 - ptr clasa a IV a 5 - ptr clasa a V a 6 - ptr clasa a VI a 7 - ptr clasa a VII a 8 - ptr clasa a VIII a
Vârsta	Vârsta elevilor chestionați	Variabila "vârstă" se obține pe baza declarației subiecților	Vârstele elevilor sunt cuprinse între 9 și 15 ani, aceștia vor completa pe formular vârsta pe care o au.
Școala	Școala elevilor chestionați	Variabila "școală" se obține pe baza declarației subiecților	Opțiunile elevilor vor fi împărțite în două: elevi de la Școala de Muzică și elevi de la Școala Gimnazială. Se va nota cu: 1 - Muzică 2 - Nonmuzică
Statutul familial	Statutul familial al elevilor chestionați	Variabila "statutul familial" se obține pe baza datelor demografice, cerându-le subiecților să precizeze care este statutul lor din punct de vedere familial: Împreună Divorțați Separați Decedați(mama/tata)	Opțiunile elevilor vor fi împărțite în două: elevi cu părinți împreună și cazuri particulare (divorțați, separați, decedați). Se vor nota: 1 - părinți împreună 2 - părinți separati, divorțați, decedați

ANEXA D

VALIDAREA ȘI FIABILITATEA INSTRUMENTULUI

Validarea și fiabilitatea instrumentului

Variabila: Atitudinea generală față de școală

Itemii: as1pc, as2a, as3a, as4m, as5a, as6as, as7as, as8m, as9pc, as10m, as11a, as12as, as13a, as14pc, as15it, as16pc, as17pc, as18it, as19as, as20a, as21it, as22a, as23as, as24m, as25it, as26m, as27m, as28it, as29it, as30m, as31pc, as32m, as33m, as34pc, as35m.

Model - alpha de Cronbach

Rezultatul procesării datelor:

	Nr.	%
Cazuri valide	110	100,0
Excluse	0	0
Total	110	100,0

Alpha de Cronbach	Nr de elemente
,955	35

Variabila: Auto-percepția academică

Itemii: as2a, as3a, as5a, as11a, as13a, as20a, as22a.

Model - alpha de Cronbach

Rezultatul procesării datelor:

	Nr.	%
Cazuri valide	110	100,0
Excluse	0	0
Total	110	100,0

Alpha de Cronbach	Nr de elemente
,872	7

Variabila: Atitudinea față de profesori și clasă

Itemii: as1pc, as9pc, as14pc, as16pc, as17pc, as31pc, as34pc.

Model - alpha de Cronbach

Rezultatul procesării datelor:

	Nr.	%
Cazuri valide	110	100,0
Excluse	0	0

Total	110	100,0
-------	-----	-------

Alpha de Cronbach	Nr de elemente
,851	7

Variabila: **Atitudinea față de școală**

Itemii: as6as, as7as, as12as, as19as, as23as.

Model - alpha de Cronbach

Rezultatul procesării datelor:

	Nr.	%
Cazuri valide	110	100,0
Excluse	0	0
Total	110	100,0

Alpha de Cronbach	Nr de elemente
,868	5

Variabila: **Motivație și autoreglementare**

Itemii: as4m, as8m, as10m, as24m, as26m, as27m, as30m, as32m, as33m, as35m.

Model - alpha de Cronbach

Rezultatul procesării datelor:

	Nr.	%
Cazuri valide	110	100,0
Excluse	0	0
Total	110	100,0

Alpha de Cronbach	Nr de elemente
,928	10

Variabila: **Importanța acordată ținutelor și obiectivelor**

Itemii: as15it, as18it, as21it, as25it, as28it, as29it.

Model - alpha de Cronbach

Rezultatul procesării datelor:

	Nr.	%
Cazuri valide	110	100,0
Excluse	0	0
Total	110	100,0

Alpha de Cronbach	Nr de elemente
, 807	6

ANEXA E

STATISTICA DESCRIPTIVĂ A VARIABILELO
LUATE ÎN STUDIU

Indicatorii de distribuție a atitudinii generale față de școală și a subvariabilelor ei

Statistică descriptivă

	Nr	Minim	Maxim	Media	Abaterea tipică
Atitudinea generală față de școală	110	2,66	6,00	4,9587	,76328
Nr valid	110				

Variabilele	Nr	Minim	Maxim	Media	Abaterea tipică
Autopercepția academică	110	2,29	6,00	4,8831	,89501
Atitudinea față de profesori și colegi	110	1,86	6,00	5,0805	,84294
Atitudinea față de școală	110	2,20	6,00	4,9945	1,00511
Importanța acordată ținutelor	110	3,17	6,00	5,4136	,63725
Motivație și autoreglementare	110	1,50	6,00	4,6355	1,09424
Nr valid	110				

Auto-percepția academică

Itemii: as2a, as3a, as5a, as11a, as13a, as20a, as22a.

Statistică descriptivă

	N	Minim	Maxim	Media	Abaterea tipică
as22a	110	1	6	5,17	1,291
as3a	110	2	6	5,07	1,098
as5a	110	1	6	4,91	1,162
as11a	110	1	6	4,90	1,157
as2a	110	1	6	4,89	1,176
as13a	110	1	6	4,68	1,203
as20a	110	1	6	4,55	1,238
Nr valid	110				

Atitudinea față de profesori și clasă

Itemii: as1pc, as9pc, as14pc, as16pc, as17pc, as31pc, as34pc.

Statistică descriptivă

	N	Minim	Maxim	Media	Abaterea tipică
as31pc	110	3	6	5,53	,854
as14pc	110	2	6	5,40	,940
as9pc	110	1	6	5,11	1,103
as17pc	110	1	6	4,95	1,316
as34pc	110	1	6	4,94	1,301
as16pc	110	1	6	4,92	1,213

as1pc	110	1	6	4,72	1,300
Nr. valid	110				

Atitudinea față de școală

Itemii: as6as, as7as, as12as, as19as, as23as.

Statistică descriptivă

	N	Minim	Maxim	Media	Abaterea tipică
as7as	110	2	6	5,12	1,073
as19as	110	1	6	5,10	1,133
as12as	110	1	6	5,08	1,126
as6as	110	1	6	4,96	1,306
as23as	110	1	6	4,71	1,523
Nr. valid	110				

Motivație și autoreglementare

Itemii: as4m, as8m, as10m, as24m, as26m, as27m, as30m, as32m, as33m, as35m.

Statistică descriptivă

	N	Minim	Maxim	Media	Abaterea tipică
as32m	110	1	6	4,92	1,142
as35m	110	1	6	4,92	1,376
as26m	110	1	6	4,84	1,365
as10m	110	1	6	4,78	1,371
as24m	110	1	6	4,76	1,354
as27m	110	1	6	4,67	1,335
as8m	110	1	6	4,55	1,469
as4m	110	1	6	4,52	1,525
as33m	110	1	6	4,24	1,508
as30m	110	1	6	4,16	1,553
Nr. valid	110				

Importanța acordată ținuturilor și obiectivelor

Itemii: as15it, as18it, as21it, as25it, as28it, as29it.

Statistică descriptivă

	N	Minim	Maxim	Media	Abaterea tipică
as15it	110	3	6	5,59	,782
as25it	110	2	6	5,54	,864
as18it	110	2	6	5,51	,865
as29it	110	2	6	5,45	,884
as28it	110	3	6	5,30	,873
as21it	110	1	6	5,10	1,066
Nr valid	110				

ANEXA F

PROBAREA IPOTEZEI

Probarea ipotezei

Prueba t

Estadísticos de grupo

	STUDII DE MUZICA	N	Media	Desviación típ.	Error típ. de la media
autoperc_acad	Da	50	5,2371	,69364	,09810
	Nu	60	4,5881	,94105	,12149
atitudinea_pc	Da	50	5,2514	,88278	,12484
	Nu	60	4,9381	,78747	,10166
atitudinea_scoala	Da	50	5,3760	,81880	,11580
	Nu	60	4,6767	1,04092	,13438
important_at	Da	50	5,5967	,52822	,07470
	Nu	60	5,2611	,68297	,08817
motivat_autorr	Da	50	5,0500	,83940	,11871
	Nu	60	4,2900	1,16615	,15055
afs	Da	50	5,2680	,68396	,09673
	Nu	60	4,7010	,73429	,09480

		Prueba de Levene para la igualdad de varianzas		Prueba T para la igualdad de medias						
		F	Sig.	t	gl	Sig. (bilateral)	Diferencia de medias	Error típ. de la diferencia	95% Intervalo de confianza para la diferencia	
									Inferior	Superior
Autoperc acad	Se han asumido varianzas iguales	5,462	,021	4,045	108	,000	,64905	,16045	,33102	,96708
	No se han asumido varianzas iguales			4,157	106,502	,000	,64905	,15615	,33949	,95861
Atitudinea pc	Se han asumido varianzas iguales	,004	,948	1,967	108	,052	,31333	,15933	- ,00248	,62915

	No se han asumido varianzas iguales			1,946	99,276	,054	,31333	,16100	- ,00612	,63278
Atitudinea scoala	Se han asumido varianzas iguales	6,051	,015	3,858	108	,000	,69933	,18126	,34004	1,05863
	No se han asumido varianzas iguales			3,942	107,669	,000	,69933	,17739	,34770	1,05096
Importan at	Se han asumido varianzas iguales	1,065	,304	2,837	108	,005	,33556	,11826	,10115	,56996
	No se han asumido varianzas iguales			2,904	107,443	,004	,33556	,11556	,10648	,56463
Motivat autorr	Se han asumido varianzas iguales	9,267	,003	3,850	108	,000	,76000	,19739	,36875	1,15125
	No se han asumido varianzas iguales			3,964	105,887	,000	,76000	,19172	,37989	1,14011
afs	Se han asumido varianzas iguales	2,109	,149	4,160	108	,000	,56705	,13632	,29684	,83725
	No se han asumido varianzas iguales			4,187	106,633	,000	,56705	,13543	,29856	,83554

ANEXA G

ALTE ANALIZE: EFECTELE VARIABILEI DEMOGRAFICE

Alte analize: Efectele variabilei demografice

Estadísticos de grupo					
	SEX	N	Media	Desviación típ.	Error típ. de la media
autoperc_acad	M	36	4,5516	,91833	,15305
	F	74	5,0444	,84331	,09803
atitudinea_pc	M	36	4,8056	,93656	,15609
	F	74	5,2143	,76484	,08891
atitudinea_scoala	M	36	4,6111	1,11606	,18601
	F	74	5,1811	,89637	,10420
importan_at	M	36	5,1620	,74587	,12431
	F	74	5,5360	,54148	,06295
motivat_autorr	M	36	4,2083	1,27825	,21304
	F	74	4,8432	,93312	,10847
afs	M	36	4,6175	,82679	,13780
	F	74	5,1247	,67587	,07857

Prueba de muestras independientes										
		Prueba de Levene para la igualdad de varianzas		Prueba T para la igualdad de medias						
		F	Sig.	t	gl	Sig. (bilateral)	Diferencia de medias	Error típ. de la diferencia	95% Intervalo de confianza para la diferencia	
									Inferior	Superior
autoperc_acad	Se han asumido varianzas iguales	,138	,711	-2,793	108	,006	-,49281	,17645	-,84256	-,14307
	No se han asumido varianzas iguales			-2,711	64,411	,009	-,49281	,18176	-,85587	-,12975
atitudinea_pc	Se han asumido varianzas iguales	1,014	,316	-2,440	108	,016	-,40873	,16752	-,74079	-,07667
	No se han asumido varianzas iguales			-2,275	58,446	,027	-,40873	,17964	-,76826	-,04920
atitudinea_scoala	Se han asumido varianzas iguales	2,018	,158	-2,883	108	,005	-,56997	,19772	-,96188	-,17806
	No se han asumido varianzas iguales			-2,673	57,690	,010	-,56997	,21321	-,99680	-,14314
importan_at	Se han asumido varianzas iguales	6,245	,014	-2,992	108	,003	-,37400	,12501	-,62179	-,12621
	No se han asumido varianzas iguales			-2,684	53,560	,010	-,37400	,13934	-,65341	-,09459
motivat_autorr	Se han asumido varianzas iguales	8,725	,004	-2,955	108	,004	-,63491	,21486	-1,06080	-,20902
	No se han asumido varianzas iguales			-2,656	53,767	,010	-,63491	,23907	-1,11426	-,15556
afs	Se han asumido varianzas iguales	2,396	,125	-3,428	108	,001	-,50725	,14797	-,80056	-,21394
	No se han asumido varianzas iguales			-3,198	58,492	,002	-,50725	,15862	-,82471	-,18979

Correlaciones		
		VÂRSTA
VÂRSTA	Correlación de Pearson	1
	Sig. (bilateral)	
	N	110
autoperc_acad	Correlación de Pearson	-,362**
	Sig. (bilateral)	,000
	N	110
atitudinea_pc	Correlación de Pearson	-,398**
	Sig. (bilateral)	,000
	N	110
atitudinea_scoala	Correlación de Pearson	-,419**
	Sig. (bilateral)	,000
	N	110
important_at	Correlación de Pearson	-,376**
	Sig. (bilateral)	,000
	N	110
motivat_autorr	Correlación de Pearson	-,410**
	Sig. (bilateral)	,000
	N	110
afs	Correlación de Pearson	-,473**
	Sig. (bilateral)	,000
	N	110

** . La correlación es significativa al nivel 0,01 (bilateral).

Estadísticos		
STATUT FAM		
N	Válidos	110
	Perdidos	0

STATUT FAM					
		Frecuencia	Porcentaje	Porcentaje válido	Porcentaje acumulado
Válidos	Impreuna	89	80,9	80,9	80,9
	Divortati	15	13,6	13,6	94,5
	Separati	4	3,6	3,6	98,2
	Decedat mama	1	,9	,9	99,1
	Decedat papa	1	,9	,9	100,0
	Total	110	100,0	100,0	

Prueba T

Estadísticos de grupo					
	Stat_fam_rec	N	Media	Desviación típ.	Error típ. de la media
autoperc_acad	1,00	89	4,9390	,84485	,08955
	2,00	21	4,6463	1,07344	,23424
atitudinea_pc	1,00	89	5,0867	,81800	,08671
	2,00	21	5,0544	,96307	,21016
atitudinea_scoala	1,00	89	5,0202	,97842	,10371
	2,00	21	4,8857	1,13061	,24672
importan_at	1,00	89	5,4307	,62402	,06615
	2,00	21	5,3413	,70213	,15322
motivat_autorr	1,00	89	4,6955	1,00769	,10681
	2,00	21	4,3810	1,40486	,30656
afs	1,00	89	4,9949	,72998	,07738
	2,00	21	4,8054	,89446	,19519

Prueba de muestras independientes

		Prueba de Levene para la igualdad de varianzas		Prueba T para la igualdad de medias						
		F	Sig.	t	gl	Sig. (bilateral)	Diferencia de medias	Error típ. de la diferencia	95% Intervalo de confianza para la diferencia	
									Inferior	Superior
autoperc_acad	Se han asumido varianzas iguales	2,247	,137	1,353	108	,179	,29275	,21631	-	,72150
	No se han asumido varianzas iguales			1,167	26,147	,254	,29275	,25078	-	,80809
atitudinea_pc	Se han asumido varianzas iguales	,221	,639	,157	108	,876	,03226	,20542	-	,43943
	No se han asumido varianzas iguales			,142	27,209	,888	,03226	,22734	-	,49856
atitudinea_scoala	Se han asumido varianzas iguales	1,533	,218	,550	108	,584	,13451	,24462	-	,61940
	No se han asumido varianzas iguales			,503	27,498	,619	,13451	,26763	-	,68318
importan_at	Se han asumido varianzas iguales	,069	,793	,577	108	,565	,08944	,15507	-	,39682
	No se han asumido varianzas iguales			,536	27,929	,596	,08944	,16689	-	,43133
motivat_autorr	Se han asumido varianzas iguales	6,748	,011	1,187	108	,238	,31455	,26497	-	,83976
	No se han asumido varianzas iguales			,969	25,067	,342	,31455	,32464	-	,98307
afs	Se han asumido varianzas iguales	3,166	,078	1,023	108	,309	,18942	,18513	-	,55639
	No se han asumido varianzas iguales			,902	26,631	,375	,18942	,20996	-	,62051

REFERINȚE

- Abu-Hilal, M. M. (2000). A structural model of attitudes toward school subjects, academic inspiration and achievement. *Educational Psychology*, 20(1), 75–80. <https://doi.org/10.1080/014434100110399>
- Akinbobola, A. O. (2009). Enhancing students attitude toward Nigerian senior secondary school physics through the use of cooperative, competitive and individualistic learning strategies. *Australian Journal of Teacher Education*, 34(1), 1-9. <https://doi.org/10.14221/ajte.2009v34n1.1>
- Aldea, G. și Munteanu, G. (2001). *Didactica educației muzicale în învățământul primar*. Didactică și Pedagogică.
- Alemán, X., Duryea, S., Guerra, N. G., McEwan, P. J., Muñoz, R., Stampini, M. și Williamson, A. A. (2017). The effects of musical training on child development: A randomized trial of *El Sistema* in Venezuela. *Prevention Science*, 18(7), 865–878. <https://doi.org/10.1007/s11121-016-0727-3>
- Ballantyne, J. și Packer, J. (2004). Effectiveness of preservice music teacher education programs: Perceptions of early-career music teachers. *Music Education Research*, 6(3), 299-312. <https://doi.org/10.1080/1461380042000281749>
- Balteș, F. R. (2012). *Emoțiile induse de muzică: Corelate psihofiziologice și diferențe interindividuale*. ASCR.
- Bălan, P. (1995). *Mijlocel și Prichindel: Metodă de pian pentru cei mici*. Petra Dia.
- Bidelman, G. M. și Alain C. (2015). Musical training orchestrates coordinated neuroplasticity în auditory brainstem and cortex to counteract age-related declines in categorial vowel perception. *Journal of Neuroscience*, 35(3), 1240-1249. <https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.3292-14.2015>.
- Boso, M., Emanuele, E., Minazzi, V., Abbamonte, M. și Politi, P. (2007). Effect of long-term interactive music therapy on behavior profile and musical skills in young adults with severe autism. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine*, 13(7), 709-712. <https://doi.org/10.1089/acm.2006.6334>

- Bowers, J. P., Cassellberry, J. J., Isbell, D., Kyakuwa, J., Li, Y., Mercado, E. M. și Wallace, E. M. (2019). A descriptive study of the use of music during naptime in Louisiana child care centers. *Journal of Research in Childhood Education*, 33(2), 212-224. <https://doi.org/10.1080/02568543.2019.1577770>
- Brand, M. (2004). Collectivistic versus individualistic cultures: A comparison of American, Australian and Chinese music education, student's self-esteem. *Music Education Research*, 6(1), 57-66. <https://doi.org/10.1080/1461380032000182830>
- Cabanac, A., Perlovsky, L., Bonniot-Cabanac, M.-C. și Cabanac, M. (2013). Music and academic performance. *Behavioural Brain Research*, 256, 257-260. <https://doi.org/10.1016/j.bbr.2013.08.023>
- Chamorro-Premuzic, T. și Furnham, A. (2007). Personality and music: Can traits explain how people use music in everyday life? *British Journal of Psychology*, 98(2), 175-185. <https://doi.org/10.1348/000712606X111177>
- Collins, A. (2014). *How playing an instrument benefits your brain?* <http://www.anitacollinsmusic.com/ted-ed-film>
- Coman, L. (2007). *Vrei să fii profesor de pian?* Universității de Muzică.
- Comeau, G., Huta, V. și Liu, Y. (2015). Work ethic, motivation, and parental influences in Chinese and North American children learning to play the piano. *International Journal of Music Education*, 33(2), 181–194. <https://doi.org/10.1177/0255761413516062>
- Comes, L. (2002). *Azi, Grivei e mânios: Educația muzicală prin cântec a copiilor de vârstă mică*. Arpeggione.
- Corey, S. M. și Beery, G. S. (1938). The effect of teacher popularity upon attitude toward school subject. *Journal of Educational Psychology*, 29(9), 665-670. <https://doi.org/10.1037/h0054066>
- Creech, A. și Hallam, S. (2010). Learning a musical instrument: The influence of interpersonal interaction on outcomes for school-aged pupils. *Psychology of Music*, 39(1), 102-122. <https://doi.org/10.1177/0305735610370222>
- Cury, A. (2018). *Părinți străluciți, profesori fascinanți: Cum să formăm tineri fericiți și străluciți*. For You.
- Davidson, J. W., Howe, M. J. A., Moore, D. G. și Sloboda, J. A. (1996). The role of parental influences in the development of musical performance. *British Journal of Development Psychology*, 14, 399-412. <https://doi.org/10.1111/j.2044-835X.1996.tb00714.x>

- Farooq, M. S. și Shah, S. Z. U. (2008). Students attitude towards mathematics. *Pakistan Economic and Social Review*, 46(1), 75-83. <http://pu.edu.pk/images/journal/pesr/PDF-FILES/5%20FAROOQ%20Students%20Attitude.pdf>
- Fauble, L. (2017). From Neanderthal to neuroscience: Healing with sound and voice. *Voice and Speech Review*, 11(1), 72-86. <https://doi.org/10.1080/23268263.2017.1370838>
- Freeman, J. (2000). Children's talent in fine art and music-England. *Roeper Review*, 22(2), 98-101. <https://doi.org/10.1080/02783190009554010>
- Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28(3), 269–289. <https://doi.org/10.1177/0255761410370658>
- Haslbeck, F. B. (2012). Music therapy for premature infants and their parents: An integrative review. *Nordic Journal of Music Therapy*, 21(3), 203-226. <https://doi.org/10.1080/08098131.2011.648653>
- Henley, D. (2011). *Music education in England: A review by Darren Henley for the Department for Education and the Department for Culture, Media and Sport*. Department for Education.
- Hille, A. și Schupp, J. (2015). How learning a musical instrument affects the development of skills. *Economics of Education Review*, 44, 56-82. <https://doi.org/10.1016/j.econorev.2014.10.007>
- Ho, W. C. și Law, W. W. (2006). Students' music experiences, society and culture: Music education in Shanghai, China. *Music Education Research*, 8(1), 47-64. <https://doi.org/10.1080/14613800600570728>
- Hopkins, M., Provenzano, A. M. și Spencer, M. S. (2017). Benefits, challenges, characteristics and instructional approaches in an El Sistema inspired after-school string program developed as a university–school partnership in the United States. *International Journal of Music Education*, 35(2), 239–258. <https://doi.org/10.1177/0255761416659509>
- Iamandescu, I. B. (2011). *Muzicoterapia receptivă: Premise psihologice și neurofiziologice, aplicații profilactice și terapeutice*. Fundației „Andrei Șaguna”.
- James, D. K., Spencer, C. J. și Stepsis, B. W. (2002). Fetal learning: A prospective randomized controlled study. *Ultrasound in Obstetrics and Gynecology*, 20, 431-438. <https://doi.org/10.1046/1469-0705.2002.00845>
- Janzen, T. B. și Thaut, M. H. (2018). Rethinking the role of music in the neurodevelopment of autism spectrum disorder. *Music & Science*, 1. <https://doi.org/10.1177/2059204318769639>

- Kallinen, K. și Ravaja, N. (2004). The role of personality in emotional responses to music: Verbal, electro cortical and cardiovascular measures. *Journal of New Music Research*, 33(4), 399-400. <https://doi.org/10.1080/0929821052000343868>
- Kim, S., Kverno, K., Lee, E. M., Park, J. H., Lee, H. H. și Kim, H. L. (2006). Development of a music group psychotherapy intervention for the primary prevention of adjustment difficulties in Korean adolescent girls. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 19(3), 103-111. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6171.2006.00058.x>
- Kokotsaki, D. (2016). Pupils' attitudes to school and music at the start of secondary school. *Educational Studies*, 42, (2), 201-220. <https://doi.org/10.1080/03055698.2016.1160822>
- Krupp-Schleußner, V. și Lehmann-Wermser, A. (2018). An instrument for every child: A study on long-term effects of extended music education in German primary schools. *Music Education Research*, 20(1), 44-58. <https://doi.org/10.1080/14613808.2016.1249361>
- Kumar, N., Wajidi, M. A., Chian, Y. T., Vishroothi, S., Swamy Ravindra, și Ahwini Aithal, A. (2016). The effect of listening to music on concentration and academic performance of the student: Cross-sectional study on medical undergraduate students. *Research Journal of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences*, 7(6), 1190-1195. [https://www.rjpbcs.com/pdf/2016_7\(6\)/\[154\].pdf](https://www.rjpbcs.com/pdf/2016_7(6)/[154].pdf)
- Leung, B. W. și McPherson, G. E. (2011). Case studies of factors affecting the motivation of musical high achievers to learn music in Hong Kong. *Music Education Research*, 13(1), 69-91. <https://doi.org/10.1080/14613808.2011.553278>
- Levitin, D. J. (2013). *Creierul nostru muzical: Știința unei eterne obsesii*. Humanitas.
- Liao, M. Y. și Campbell, P. S. (2016). Teaching children's songs: A Taiwan–US comparison of approaches by kindergarten teachers. *Music Education Research*, 18(1), 20-38. <https://doi.org/10.1080/14613808.2015.1049256>
- Lordier, L., Meskaldji, D. E., Grouiller, F., Pittet, M. P., Vollenweider, A., Vasung, L. și Hüppi, P. S. (2019). Music in premature infants en haces high-level cognitive brain networks. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 116(24), 12103-12108. <https://doi.org/10.1073/pnas.1817536116>
- Magee, W. L. (2005). Music therapy with patients in low awareness states: Approaches to assessment and treatment in multidisciplinary care. *Neuropsychological Rehabilitation*, 15(3/4), 522-536. <https://doi.org/10.1080/09602010443000461>
- Magne, C., Schon, D. și Besson, M. (2006). Musician children detect pitch violations in both music and language better than nonmusician children: Behavioral and electrophysiological approaches. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 18(2), 199-211. <https://doi.org/10.1162/089892906775783660>

- Maury, S. și Rickard, N. (2016). Wellbeing in the classroom: How an evolutionary perspective on human musicality can inform music education. *Australian Journal of Music Education*, 50(1), 3-15. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1146301.pdf>
- McCoach, D. B. (2002). A validation study of the school attitude assessment survey. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 35(2), 66–77. <https://doi.org/10.1080/07481756.2002.12069050>
- McKeever, A. C. (2017). *The effects of classical music on children with learning disabilities in a sixth grade mathematics classroom* (Publicarea nr. 10287634) [Teza de master, Rowan University]. ProQuest Dissertations an Theses Global.
- Mombourquette, C. P. (2007). *A study of the relationship between the type of parent involvement and high school student engagement, academic achievement, attendance and attitude toward school* (Publicarea nr. 3258724) [Doctorat dissertation, The University of Montana]. Pro Quest Dissertations an Theses Global.
- Nantais, K. M. și Schellenberg, E. G. (1999). The Mozart effect: An artifact of preference. *Psychological Science*, 14(4), 370-373. <https://doi.org/10.1111/1467-9280.00170>
- Niedermaier, A. (1999). *Educație muzicală modernă: Concepția pedagogică și instrumentariul Orff*. Hora.
- O’Gorman, S. (2007). Infant-directed singing in neonatal and paedriatic intensive care. *Australian end NewZealand Journal of Family Therapy*, 28(2), 100-108. <https://doi.org/10.1375/anft.28.2.100>
- Olsho, L. M. (1984). Infant frequently discrimination. *Infant Behavior & Development*, 7, 27-35. [https://doi.org/10.1016/S0163-6383\(84\)80020-X](https://doi.org/10.1016/S0163-6383(84)80020-X)
- Perret, D. (2004). Roots of musicality: on neuro-musical theresholds and new evidence for bridges between musical expression end ‘inner growth’. *Music Education Research*, 6(3), 327-342. <https://doi.org/10.1080/1461380042000281767>
- Peynirciog˘lu, Z. F., Durgunog˘lu, A. Y. și Úney-Küsefog˘lu, B. (2002). Phonological awareness and musical aptitude. *Journal of Research in Reading*, 25(1), 68-80. <https://doi.org/10.1111/1467-9817.00159>
- Pitts, S. (2017). What is music education for? Understanding and fostering routes into lifelong musical engagement. *Music Education Research*, 19(2), 160-168. <https://doi.org/10.1080/14613808.2016.1166196>
- Popa, D. (2011). *Climatul familial și atitudinea față de școală a elevilor de nivel liceal* [Teză de măestrie, Universidad de Montemorelos]. DSpace. <http://dspace.biblioteca.um.edu.mx/xmlui/handle/20.500.11972/1229>

- Răducanu, M. D. (2014). *Metodă de pian*. Grafoart.
- Richmond, J., McLachlan, N. M., Ainley, M. și Osborne, M. (2016). Engagement and skill development through an innovative classroom music program. *International Journal of Music Education*, 34(2), 143–160. <https://doi.org/10.1177/0255761415584289>
- Rickard, N. S. și McFerran, K. (Eds.). (2012). *Lifelong engagement with music: Benefits for mental health and well-being*. Nova Science.
- Rickard, N. S., Vasquez, J. T., Murphy, F., Gill, A, and Toukhsati, S. R. (2010). Benefits of a classroom based instrumental music program on verbal memory of primary school children: A longitudinal study. *Australian Journal of Music Education*, 2010(1), 36-47. <https://search.informit.com.au/documentSummary;dn=691191050436949;res=IELHSS>
- Rickard, N. S., Appelman, P., James, R., Murphy, F., Gill, A. și Bambrick, C. (2012). Orchestrating life skills: The effect of increased school-based music classes on children's social competence and self-esteem. *International Journal of Music Education*, 31(3), 292-309. <https://doi.org/10.1177/0255761411434824>
- Ruokonen, I. și Vikat, M. (2005). The creativity of gifted children in Estonia and Finland from a musical and environmental perspective. *Trames*, 9(1), 49-68. <https://researchportal.helsinki.fi/en/publications/the-creativity-of-gifted-children-in-estonia-and-finland-from-a-m>
- Rutter, M. (1980). *Changing youth in a changing society: Patterns of adolescent development and disorder*. Harvard University Press.
- Sacks, O. (2009). *Muzicofilia: Povestiri despre muzică și creier*. Humanitas.
- Schellenberg, E. G. (2004). Music lessons enhance IQ. *Psychological Science*, 15(8), 511-514. <https://doi.org/10.1111/0956-7976.2004.00711.x>
- Sloboda, J. A și Howe, M. J. A. (1991). Biographical precursors of musical excellence: An interview study. *Psychology of Music*, 19, 3-21. <https://doi.org/10.177/03057356911910001>
- Takeuchi, A. H. și Hulse, S. H. (1993). Absolute pitch. *Psychological Bulletin*, 113, 345-361. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.2.345>
- Ullal-Gupta, S., Vanden Bosch der Nederlanden, C. M., Tichko, P., Lahav, A. și Hannon, E. E. (2013). Linking prenatal experience to the emerging musical mind. *Frontiers in Systems Neuroscience*, 7, Articol 48. <https://doi.org/10.3389/fnsys.2013.00048>
- Upitis, R., Abrami, P. C., Brook, J. și King, M. (2016). Parental involvement in children's independent music lessons. *Music Education Research*, 19(1), 74-98. <https://doi.org/10.1080/14613808.2016.1202220>

- Valeski, T. N. și Stipek, D. J. (2001). Young children's feelings about school. *Child Development*, 72(4), 1198-1213. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00342>
- Vasile, V. (2004). *Metodica educației muzicale*. Editura Muzicală.
- Verešová, M. și Malá, D. (2016). Attitude toward school and learning and academic achievement of adolescents. *The European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*. <http://dx.doi.org/10.15405/epsbs.2016.11.90>
- Weinberger, N. M. (2004). Music and the brain. *Scientific American*, 291(5), 88-95. <https://doi.org/10.1038/scientificamerican1104-88>
- White, E. G. (1995). *Îndrumarea copilului*. Viață și Sănătate.
- White, E. G. (1996). *Căminul Adventist*. Viață și Sănătate.
- White, E. G. (1999). *Patriarhi și profeți*. Viață și Sănătate.
- White, E. G. (2003). *Solii pentru tineret*. Viață și Sănătate.
- White, E. G. (2009). *Educație*. Viață și Sănătate.
- White, E. G. (2013). *Creștinul și muzica*. Viață și Sănătate.
- White, E. G. (2017). *Vocea umană în vorbire și cântare*. Viață și Sănătate.